

Badania warunków pracy

polskich filmowców zrzeszonych
w Związku Zawodowym Filmowców

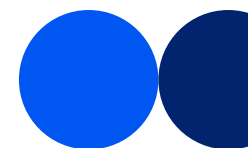
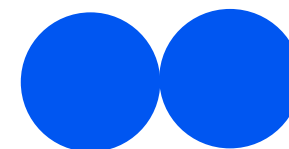
GOODYLABS

Współfinansowane przez:

2023-2024

SPIS, TREŚCI

2	Przedmowa
2	Wstęp
2	Podsumowanie
3	Kluczowe obserwacje
3	Czas spędzony w pracy
4	Nadgodziny
9	Odpoczynek dobowy
10	Dni wolne
11	Praca w niedziele i święta
12	Satysfakcja z warunków pracy
13	Komentarz przewodniczącego ZZF
14	Rekomendacje ZZF
20	Szczegółowy opis badania
21	Cel badania
21	Metodologia badania
22	Specyfika pracy w produkcjach audiowizualnych
24	Profil Respondentów
25	Forma dystrybucji

25	Udział w poszczególnych typach produkcji
26	Wyniki badania
27	Średnia liczba dni pracy w okresach produkcyjnych
28	Czas spędzony w pracy
32	Przerwa obiadowa
38	Standardowy dzień w pracy
41	Nadgodziny - długość i częstotliwość występowania
52	Przerwa dobową
54	Dni wolne w ciągu tygodnia pracy
61	Praca 7 i więcej dni pod rząd
66	Praca w niedziele
72	Praca w święta
75	Dojazd podczas zdjęć stacjonarnych
77	Dojazd podczas zdjęć wyjazdowych
80	Satysfakcja z warunków pracy
83	Słowo końcowe
84	Załączniki

PRZEDMOWA

Potrzeba zbadania warunków pracy polskich filmowców pojawiła się już w 2020 roku. Na początku istnienia ZZF dla usystematyzowania pracy na rzecz ochrony praw i interesów Członków Związku postanowiliśmy opisać obowiązujące warunki pracy – stan obecny, czyli to „jak jest”, oraz to, co jako Związek chcemy zmieniać w przyszłości - „jak chcemy żeby było”.

Szybko okazało się, że nie tylko trudno nam wypracować wspólne zdanie na temat tego co chcemy zmieniać, ale też nie zgadzamy się co do tego jaki jest stan obecny. Trudności z opisaniem obowiązujących warunków pracy wynikają z ponad 30 lat zaniedbań na tym polu, braku odpowiednich regulacji prawnych i braku ciągłości w działaniu Związków Zawodowych.

W ZZF stawiamy na rozwiązania systemowe, bo tylko one zapewnią nam trwałe skutki. Aby móc skutecznie poprawić warunki pracy potrzebujemy najpierw jasno określić jak te warunki wyglądają obecnie. Prezentujemy Wam wyniki pierwszego badania ilościowego warunków pracy polskich filmowców.

WSTĘP

Badanie Warunków Pracy zostały przeprowadzone przez Związek Zawodowy Filmowców, we współpracy z firmą Goodylabs. Badanie jest współfinansowane ze środków Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej, w ramach PO: Upowszechnianie kultury filmowej, priorytet V Badania rynku audiowizualnego.

PODSUMOWANIE

Niniejszy raport stanowi kompleksową analizę warunków pracy członków Związku Zawodowego Filmowców (ZZF), wynikającą z badania, jakie przeprowadziliśmy w terminie od 5 lutego do 14 kwietnia 2024 roku.

Badanie koncentrowało się na kluczowych aspektach, takich jak: czas pracy, nadgodziny, długość odpoczynku w dniu i tygodniu pracy, praca w niedziele i święta. Analizowaliśmy również sposób rozliczenia dojazdów i ogólną satysfakcję z warunków pracy.

Badanie objęło zróżnicowaną grupę filmowców, uwzględniając trzy główne typy produkcji: filmy fabularne, seriale i reklamy, a także różne okresy produkcyjne: okres przygotowawczy, zdjęciowy i likwidację.

KLUCZOWE OBSERWACJE

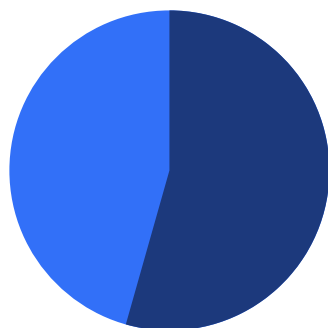
CAŁKOWITY CZAS SPĘDZONY W PRACY

Dla **69%** filmowców biorących udział w badaniu średni całkowity czas spędzony w pracy przekraczał 12 godzin, wliczając w to przerwę obiadową.

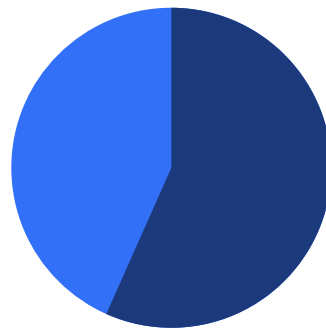
ŚREDNI CZAS JAKI FILMOWCY SPĘDZAJĄ W PRACY:

W OKRESIE ZDJĘCIOWYM FILMU

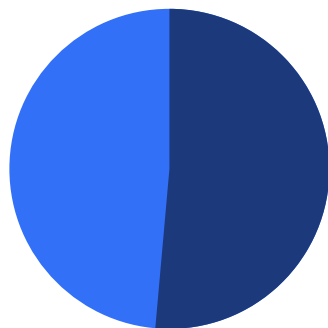
13 GODZIN

W REKLAMIE

**13 GODZIN
24 MINUTY**

W OKRESIE ZDJĘCIOWYM SERIALU

**12 GODZIN
42 MINUTY**

Pracę przekraczającą ustalone

12 godzin

(11 godzin w reklamie)

lub

brak

regularnej 1-godzinnej przerwy

zadeklarowało

78%

filmowców.

**NAD-
GODZINY**

NADGODZINY, DEFINIOWANE CZĘSTO
W UMOWACH JAKO PRACE PO UPŁYWIE
USTALONYCH

12 godzin dziennie

SĄ ZJAWISKIEM POWSZECHNYM DLA

70%

FILMOWCÓW, KTÓRZY WZIELI UDZIAŁ
W BADANIU.

NADGODZINY TRWAŁY ŚREDNIO

2-3 godziny

WŚRÓD FILMOWCÓW PRACUJĄCYCH W OKRESACH ZDJĘCIOWYCH:

FILMÓW

67%

PRACOWAŁO W NADGODZINACH
PRZYNAMNIEJ W POŁOWIE DNI PRACY,

23%

PRACOWAŁO W NADGODZINACH
W PRAWIE KAŻDYM DNIU PRACY.

SERIALI

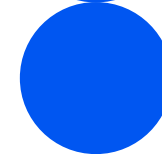
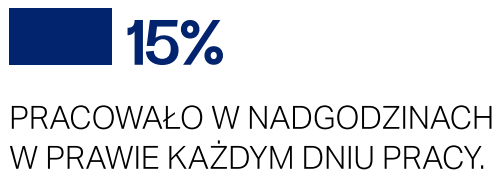
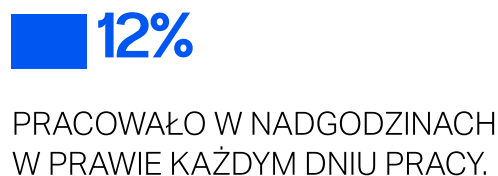
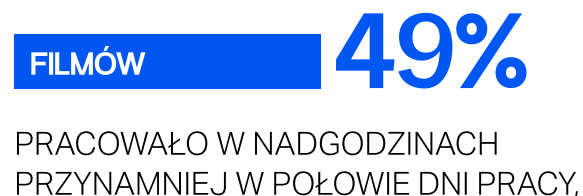
53%

PRACOWAŁO W NADGODZINACH
PRZYNAMNIEJ W POŁOWIE DNI PRACY,

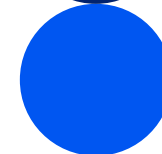
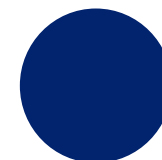
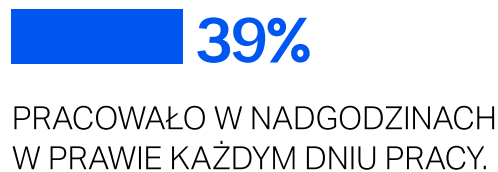
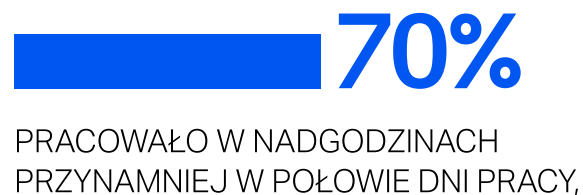
14%

PRACOWAŁO W NADGODZINACH
W PRAWIE KAŻDYM DNIU PRACY.

WŚRÓD FILMOWCÓW PRACUJĄCYCH W OKRESACH PRZYGOTOWAWCZYCH:

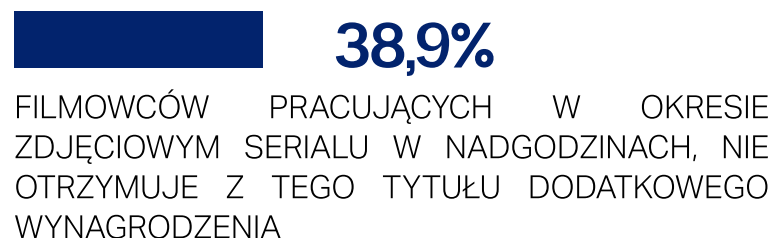
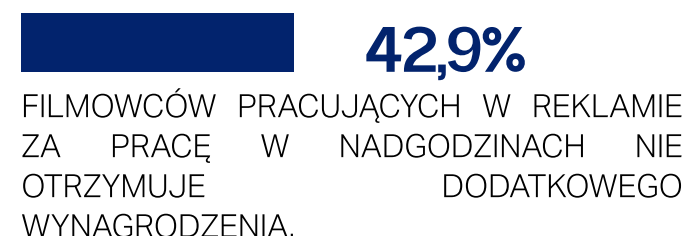
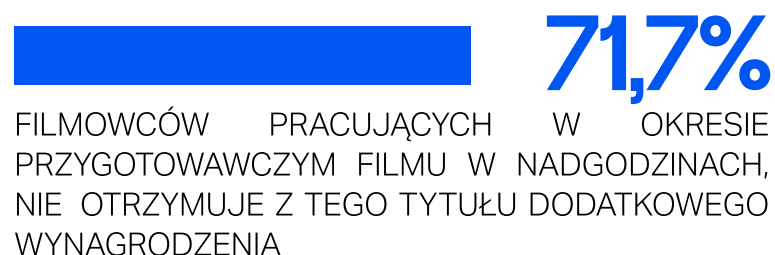
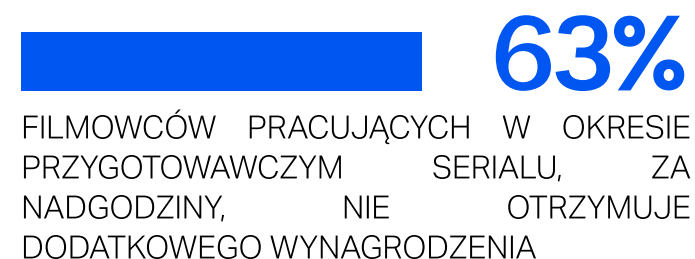
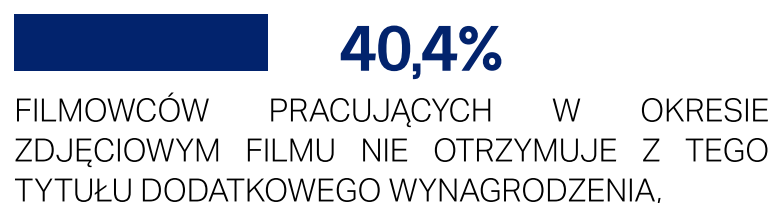

W REKLAMIE:

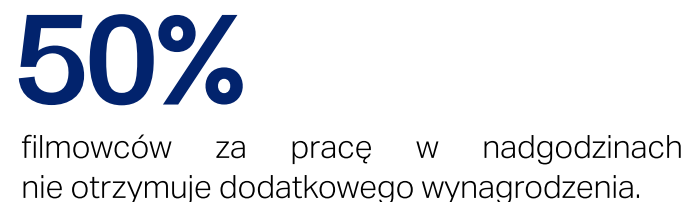

Powszechność występowania nadgodzin **nie idzie w parze z wynagrodzeniem** za nie.

Z DANYCH ZEBRANYCH W ANKIECIE WYNIKA, ŻE:

Łącznie dla wszystkich typów produkcji i okresów produkcyjnych

ODPOCZYNEK DOBOWY

Oprócz czasu spędzonego w pracy, najważniejszym badanym aspektem warunków pracy, który bezpośrednio wpływa na bezpieczeństwo i higienę pracy, jest czas odpoczynku.

Polskie prawo pracy jasno definiuje, że przerwa pomiędzy dniami pracy wynosi przynajmniej 11 godzin nieprzerwanego odpoczynku, ale przepisy te odnoszą się jedynie do osób pozostających w stosunku pracy.

Od lat w polskiej branży filmowej funkcjonowała niepisana zasada, że przerwa pomiędzy dniami pracy wynosi 10 godzin. Obecnie jesteśmy świadkami samoregulacji rynku i coraz więcej producentów zapewnia pracującym dla nich filmowcom 11 godzin przerwy i coraz więcej filmowców wymaga umieszczenia w swoich umowach właśnie takiego zapisu.

Łącznie dla wszystkich typów produkcji i okresów produkcyjnych

27% filmowców miało przerwy dobowe krótsze niż 10 godzin.

OKAZUJE SIĘ, ŻE WŚRÓD FILMOWCÓW PRACUJĄCYCH PRZY PRODUKCJI **FILMÓW**:

25%

zdarzało się mieć przerwę dobową krótszą niż 10 godzin w okresie zdjęciowym,

22%

zdarzało się mieć przerwę dobową krótszą niż 10 godzin w okresie przygotowawczym.

NIECO TYLKO LEPIJ WYGLĄDA SYTUACJA FILMOWCÓW PRACUJĄCYCH PRZY PRODUKCJI **SERIALI**:

17%

zdarzało się mieć przerwę dobową krótszą niż 10 godzin w okresie zdjęciowym,

18%

zdarzało się mieć przerwę dobową krótszą niż 10 godzin w okresie przygotowawczym.

WŚRÓD FILMOWCÓW PRACUJĄCYCH W **REKLAMIE**

występowanie przerwy dobowej krótszej niż 10 godzin deklaruje aż

28% z nich.

DNI WOLNE

Kolejnym badanym aspektem warunków pracy była liczba i regularność występowania dni wolnych. Niepisana zasada w branży audiowizualnej mówi o 1 dniu wolnym w tygodniu.

Na tym polu również dochodzi obecnie do samoregulacji rynku i część filmowców i producentów deklaruje, że pracuje już w systemie 5 dni pracy i 2 dni wolnego w każdym tygodniu lub naprzemiennie: 5 – 2, 6 -1.

BADANIA WYKAZAŁY, ŻE W OKRESIE ZDJĘCIOWYM **FILMÓW:**

20%

filmowców nie miało regularnie dnia wolnego w tygodniu pracy,

8%

filmowców nie miało ani jednego dnia wolnego w całym okresie zdjęciowym.

18%

filmowców nie miało regularnie dnia wolnego w tygodniu pracy,

4%

filmowców nie miało ani jednego dnia wolnego w całym okresie zdjęciowym.

W PRZYPADKU **OKRESÓW PRZYGOTOWAWCZYCH** SYTUACJA WYGLĄDA JESZCZE GORZEJ:

ODPOWIEDNIO **W OKRESIE PRZYGOTOWAWCZYM SERIALI:**

Regularnego dnia wolnego w tygodniu pracy nie miało

35%

filmowców,

Żadnego dnia wolnego w tym okresie nie miało

14%

filmowców,

24%

filmowców nie miało regularnie dnia wolnego w tygodniu pracy,

10%

filmowców nie miało ani jednego dnia wolnego w całym okresie zdjęciowym.

PRACA W NIEDZIELE I ŚWIĘTA

Wyniki badania wskazują, że praca w niedziele nie jest wyjątkiem, a powszechną praktyką w polskiej branży audiowizualnej.

Pracę w niedziele zadeklarowało aż 89% filmowców. Wśród tych, którzy pracowali w okresie zdjęciowym przy produkcji filmów około 33% pracowało w każdą lub w większość niedziel.

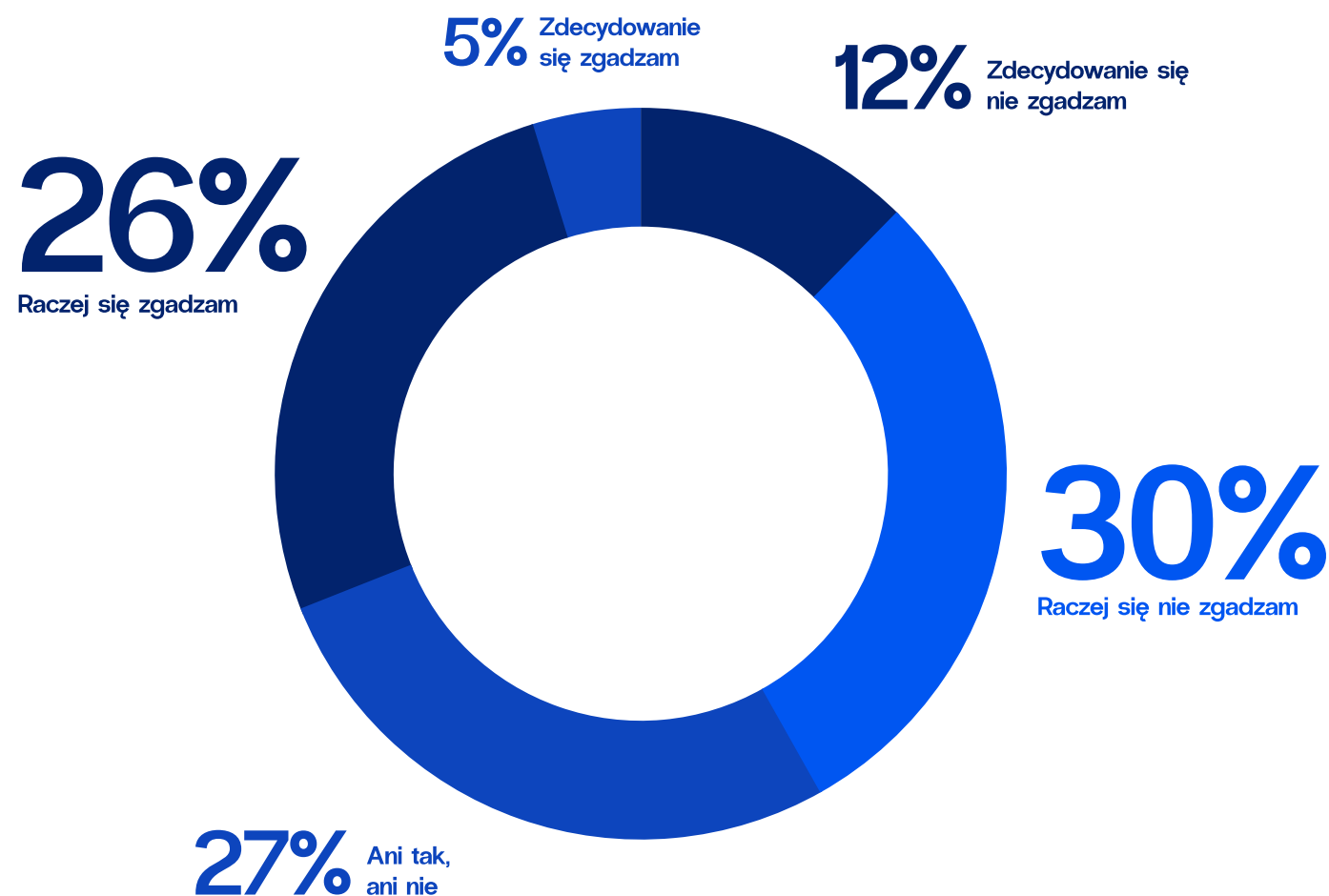
Z badania wynika również, że aż 63% respondentów pracowało przynajmniej raz w 2023 roku w Święta Państwowe lub Narodowe – czyli dni wskazane jako wolne w Ustawie¹.

¹ Ustawa z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy.

SATYSFAKCJA Z WARUNKÓW PRACY

Z przedstawionych powyżej kluczowych obserwacji maluje się obraz spójny z oceną satysfakcji z warunków pracy. Badanie wykazało, że jedynie 5% respondentów zdecydowanie zgadza się ze stwierdzeniem: „Warunki mojej pracy są dla mnie satysfakcjonujące”. Raczej zgadza się z tym stwierdzeniem 26%. Jednocześnie 12% zdecydowanie się nie zgadza, a 30% raczej się nie zgadza, 27% nie ma jednoznacznego zdania w tej sprawie.

Rozkład odpowiedzi na pytanie "Na ile zgadzasz się ze stwierdzeniem: 'Warunki mojej pracy są dla mnie satysfakcjonujące?'", N=518

KOMENTARZ PRZEWODNICZĄCEGO ZZF

Od trzech lat poświęcam każdą moją wolną chwilę na remonty. Jeśli tylko nie pracuje na planie to od świtu do zmierzchu: burzę, buduję, szpachluję, instaluję. Po przeczytaniu wyników badania, zdałem sobie sprawę, że robię to z powodu mojej pracy i związanego z nią stresu i przemęczenia. Remonty stały się dla mnie odskocznią, formą odstresowania i odpoczynku. Jedynie ciężka praca z wiertarką, młotkiem, poziomicą wymagająca uwagi i skupienia potrafi mnie odciągnąć od bolączek filmowej codzienności. **Spodziewałem się takich wyników badania, a jednak jest dla mnie porażające, że pracujemy średnio 13 godzin dziennie.** Gdzie tu jest czas na życie? Gdzie czas dla siebie, dla bliskich, dla rodziny ? Gdzie czas na regenerację i odpoczynek - te kilka godzin snu pomiędzy zdjęciami mają nam wystarczyć ?

Przeczytałem ostatnio², że Polacy pracują średnio 40,5 godziny w tygodniu, czyli znacząco więcej niż europejska średnia. Z tego samego artykułu dowiedziałem się, że Polska zajmuje ostatnie miejsce w Europie pod względem zachowania równowagi między życiem prywatnym i zawodowym i że jako społeczeństwo dopiero uczymy się dbać o swoje zdrowie psychiczne.

Gdzie w tym zestawieniu jesteśmy my - filmowcy, pracujący po 13 godzin dziennie? Odpowiedź na to pytanie jest bolesna tak jak bolesne jest czytanie komentarzy filmowców w naszym badaniu. „Praca stała się całym moim życiem”, to najsmutniejsze co przeczytałem, ale świetnie to rozumiem, bo to samo mogę powiedzieć o sobie. **Długi czas pracy w naszej branży jest nie do obrony. To się musi zmienić i nie ma od tego odwrotu.** Wszyscy powinniśmy głośno o tym mówić. Może jest to kwestia 2, 3, 5 lat, ale tak dłużej nie możemy pracować.

2 "Polacy pracują więcej godzin niż Europejczycy. Wciąż nie nauczyliśmy się utrzymywać work-life balance" Fakty po Południu 5 maja 2024, Stefania Kulik

REKOMENDACJE ZFF

Przedstawione powyżej kluczowe obserwacje z badań pokazują jak wyglądają dziś warunki pracy polskich filmowców. Ten niepokojący obraz trudno jest dostrzec osobom niezwiązanym z branżą. Pozostawał jednak zamazany również dla części producentów i reżyserów. Ci, realizując jeden film na przestrzeni kilku lat, zawsze uważali go za „projekt wyjątkowy”, zapominając o tym, że dla członków ekipy jest to prawie zawsze kolejny projekt, który wymaga od nich pracy po kilkanaście godzin dziennie bez czasu na odpowiedni odpoczynek, bez dni wolnych, bez możliwości spędzenia świąt z rodziną.

W codzienności filmowców nietrudno o wypadek. Nasza praca wiąże się z obsługą ciężkiego sprzętu, często w niebezpiecznych lokacjach i niesprzyjających warunkach pogodowych. Trudne ujęcia wymagają koordynacji, uwagi i skupienia, a po kilkunastu godzinach pracy ludzie wsiadają za kierownicę by wrócić do domu. Tymczasem w dyskusji o warunkach pracy wciąż niewystarczająco akcentowanym aspektem pozostaje bezpieczeństwo. Najczęściej rozmawia się o wysokości stawki za nadgodziny, czy rekompensacie za brak odpowiedniej przerwy dobowej.

Badania naukowe przeprowadzone w 2005 roku przez amerykański Narodowy Instytut Zdrowia w sposób jednoznaczny łączą długie godziny pracy z prawdopodobieństwem wystąpienia wypadku w trakcie jej wykonywania³. Dlatego bezpieczeństwo musi być brane pod uwagę, zawsze kiedy rozmawiamy o warunkach pracy. Zdrowie i życie filmowców jest odpowiedzialnością całej branży i zawsze powinno mieć pierwszeństwo przed aspektem finansowym.

³ The impact of overtime and long work hours on occupational injuries and illnesses: new evidence from the United States. A E Dembe, J B Erickson, R G Delbos, S M Banks Occup Environ Med 2005;62:588–597

ZASADY PRACY

Podstawową rekomendacją Związku Zawodowego Filmowców dla poprawy warunków pracy jest wprowadzenie **UJEDNOLICONYCH ZASAD PRACY** na wzór tych, które obowiązują w krajach zachodnich. Zasad gwarantujących zwiększenie bezpieczeństwa filmowców, podnoszących jakość produkowanych u nas filmów, reklam i seriali.

Wprowadzenie Ujednoliconych Zasad Pracy uważamy za przejaw profesjonalizacji branży filmowej w Polsce. Praca nad zasadami wymaga porozumienia pomiędzy instytucjami państwowymi, organizacjami zrzeszającymi producentów, związkami zawodowymi i innymi organizacjami, a także zaangażowania każdego filmowca i producenta. ZZF rekomenduje działania równoległe w trzech obszarach:

- Działania mające na celu podpisanie porozumienia pomiędzy związkami zawodowymi a organizacjami zrzeszającymi producentów w sprawie zasad gwarantujących godne i bezpieczne warunki pracy (samoregulacja rynku), jak również wypracowanie systemu oceny przestrzegania tych zasad,
- Działania dążące do zmian prawnych w Polsce, gwarantujących godne i bezpieczne warunki pracy polskich filmowców, jak i wprowadzenie mechanizmów oceny beneficjentów środków publicznych (takich jak TVP i PISF) pod kątem zapewnionych ekipie godnych i bezpiecznych warunków pracy,
- Działania indywidualne poprzez wspieranie filmowców, tak aby każda umowa była umową dwustronną w myśl zasady o Swobodzie umów⁴ i oprócz postanowień producenta zawierała zapisy gwarantujące filmowcom godne i bezpieczne warunki pracy.

⁴ Art.353 KC

ODPOWIEDNIE PLANOWANIE I ORGANIZACJA PRACY

Środowisko filmowe jest zgodne co do tego, że złe warunki pracy są w dużej mierze spowodowane brakiem odpowiedniego przygotowania projektów.

Taka jest opinia Zarządu ZZF, taką samą opinię wyrazili nam przedstawiciele KIPA i PGP w trakcie spotkania w SFP w listopadzie 2023 roku.

Pomimo zgodności co do potrzeby poprawy planowania i wydłużenia okresów przygotowawczych niewiele się w tej sprawie zmienia. Projekty coraz częściej wchodzą w okres przygotowawczy zanim jeszcze zakończą się prace nad scenariuszem/scenariuszami. Równolegle trwają prace, które powinny następować kolejno po sobie. Skrócenie okresu przygotowawczego i prowadzenie go równolegle z pracami literackimi prowadzi do tego, że ekipa lub twórcy wchodzą w zdjęcia niewystarczająco przygotowani.

PRZEKŁADA SIĘ TO NA:

NISKĄ
WYDAJNOŚĆ
PRACY W
TRAKCIE ZDJĘĆ

NADGODZINY

BRAK DNI
WOLNYCH

DODATKOWE
KOSZTY

OBSADZANIE
AKTORÓW POD
TERMINY A NIE
WEDŁUG ZAMYŚŁU
REŻYSERÓW
I REŻYSERÓW
CASTINGU

OBNIŻENIE JAKOŚCI
PRODUKOWANYCH
W POLSCE
UTWORÓW
AUDIOWIZUALNYCH

**Dlatego drugą
rekomendacją ZZF dla
poprawy warunków pracy
jest podjęcie rozmów nad
usprawnieniem
przygotowań i planowania.**

W rozmowach powinni uczestniczyć przedstawiciele ekip, producentów, twórców oraz nadawców, którzy to w dużej mierze odpowiadają dziś za skracanie terminów.

POSZANOWANIE DLA ODPOCZYNKU

W badaniach analizowaliśmy nie tylko „dni zdjęciowe” ale szerzej „dni pracy”. Okazuje się, że gdy ta część ekipy, która pracuje jedynie na planie ma dzień wolny, inni dalej pracują. Najczęściej dnia wolnego nie ma wtedy scenografia, produkcja i kostiumy, ale sytuacja ta może dotyczyć każdego pionu.

Kalendarzówki uwzględniają dziś jedynie: dni zdjęciowe, dni pracy techniki, dokumentacje oraz przerzuty. Kolejną rekomendacją ZZF dla poprawy warunków pracy jest uwzględnianie w kalendarzówkach dni pracy i dni wolnych wszystkich pionów aktywnie uczestniczących w okresie zdjęciowym.

Dodatkowo ZFF rekomenduje i apeluje do filmowców o poszanowanie dnia wolnego, a w szczególności o powstrzymanie się od dzwonienia i wysyłania maili do innych członków ekipy filmowej, tak aby oni też mogli mieć przynajmniej jeden dzień wolny w tygodniu.

SKRÓCONY DZIEŃ ZDJĘCIOWY

Na przestrzeni ostatnich 30 lat próbowano w Polsce realizować pojedyncze dni zdjęciowe w trybie „Skróconego dnia zdjęciowego”. Tryb ten, funkcjonujący powszechnie w zachodnich kinematografiach, zupełnie nie przyjął się w Polsce. Przyczyną tego było głębokie niezrozumienie zasad „Skróconego dnia zdjęciowego” zarówno po stronie producentów jak i ekip. Producenci wykorzystywali skrócony dzień, do realizacji nierealnych planów pracy z nadgodzinami i to bez przerwy obiadowej.

Ekipy chciały jeden do jednego przenosić zasady podejrzane w zachodnich produkcjach nie uwzględniając tego, że w innych krajach najpopularniejszą formą rozliczenia są tygodniówki i opłacana przez producenta liczba godzin pracy w tygodniu, w odróżnieniu od polskich dniówek i umów o dzieło. Dlatego właśnie próba planowania „skróconego dnia”, „dnia bez przerwy”, czy „przerwy rotacyjnej”, najczęściej wzbudza negatywne emocje i nikt nie chce tak w Polsce pracować.

Z rozmów prowadzonych przez Zarząd ZZF z filmowcami pracującymi na stałe za granicą, operatorami i techniką kamerową wynika duże poparcie wśród zagranicznych ekip dla prac w systemie skróconego dnia zdjęciowego. Najczęściej przytaczanym argumentem jest „nie tracimy czasu i jesteśmy wcześniej w domu”.

ZZF rekomenduje podjęcie rozmowy z udziałem wszystkich sekcji zawodowych i przedstawicieli innych związków na temat zasad „skróconego dnia zdjęciowego” i próby realizacji takich dni w Polsce.

WYSOKA JAKOŚĆ ZAMIAST NISKIEJ CENY

Polska jest dynamicznie rozwijającym się krajem. 30 lat po transformacji gospodarki na wzór zachodni mamy silny sektor usług prywatnych, a polskie firmy są konkurencyjne na europejskim i globalnym rynku. Najwyższy czas zacząć budować naszą konkurencyjność w pozyskiwaniu zagranicznych koproducentów i serwisów poprzez podnoszenie jakości usług świadczonych na polskim rynku, a nie jedynie poprzez cięcie kosztów produkcji. Polską kinematografię cechuje bogata tradycja i doświadczenie, zdolni i dobrze wykształceni twórcy, interesujące lokacje. Pora zadbać o jakość oferowanych usług poprzez inwestycję w wypoczęte, zadowolone z warunków pracy ekipy.

SZCZEGÓŁOWY OPIS BADANIA

CEL BADANIA

Celem badania jest analiza warunków pracy polskich filmowców, członków Związku Zawodowego (ZZF). Badane obszary to:

- DŁUGOŚĆ DNIA I TYGODNIA PRACY,
- DŁUGOŚĆ I REGULARNOŚĆ ODPOCZYNKU W CIĄGU DNIA I TYGODNIA PRACY,
- LICZBA I CZĘSTOTLIWOŚĆ WYSTĘPOWANIA NADGODZIN,
- PRACA W NIEDZIELE I ŚWIĘTA,
- SPOSÓB ROZLICZANIA DOJAZDU DO PRACY,
- OGÓLNA SATYSFAKCJA Z WARUNKÓW PRACY.

METODOLOGIA BADANIA

W badaniu wykorzystano metodę CAWI (Computer Assisted Web Interview). Badanie trwało od 5 lutego 2024 roku, kiedy to każdy członek ZZF otrzymał mailowe zaproszenie do wzięcia udziału w badaniu, do 14 kwietnia 2024 roku. Pytania dotyczyły doświadczenia w pracy od 1 czerwca 2023 roku do momentu wypełnienia ankiety. Próba badawcza objęła 518 unikalnych respondentów. Każdy mógł wypełnić ankietę osobno dla: filmu, serialu lub reklamy (jeśli tylko w badanym okresie czasu brał udział w takich projektach).

SPECYFIKA PRACY W PRODUKCJACH AUDIOWIZUALNYCH

Specyfika pracy filmowców różni się w zależności od pionu i stanowiska. W celu dokonania klarownej analizy warunków pracy członków ZFF – jako jednej grupy zawodowej – ujednoliciłmy pytania o kluczowe obszary warunków pracy.

Analiza uwzględnia wpływ na warunki pracy czynników, takich jak typ produkcji i okres produkcyjny. W badaniu pytaliśmy o film, serial i reklamę, ponieważ przy tych typach produkcji pracują niemal wszyscy filmowcy zrzeszeni w ZFF. Przy pozostałych typach produkcji takich jak: teledyski czy filmy dokumentalne pracuje niewielki procent członków ZFF, a warunki w nich cechują się dużym zróżnicowaniem co uniemożliwiłoby wyciąganie istotnych wniosków i mogłoby zaburzyć obraz całości.

Pytania dotyczące filmu fabularnego i serialu odnosiły się do ostatniej produkcji w okresie od 1 czerwca 2023 roku do momentu wypełnienia ankiety i były podzielone na okresy produkcyjne:

- OKRES PRZYGOTOWAWCZY,
- OKRES ZDJĘCIOWY,
- OKRES ZAMKNIĘCIA ZDJĘĆ (DALEJ ZWANY LIKWIDACJĄ).

Badanie nie uwzględnia postprodukcji ze względu na niewielką reprezentację filmowców pracujących w tym okresie pośród członków ZFF.

Ze względu na krótki czas trwania projektów reklamowych pytania o reklamę dotyczyły wszystkich reklam w ostatnich 30 dniach od momentu wypełnienia ankiety. Nie uwzględnialiśmy podziału reklamy na okresy produkcyjne.

Jedynie w przypadkach, gdy rozmiar próby pozwalał na wyciągnięcie statystycznie istotnych wniosków, przeprowadziliśmy analizy dla poszczególnych grup zawodowych.

Analizowane grupy objęły:

- KOSTIUMY I CHARAKTERYZACJĘ,
- II REŻYSERÓW PLANOWYCH, SCRIPT, ASYSTENTÓW REŻYSERA,
- ŚWIATŁO,
- KAMERĘ, GRIP, SZWENKIERÓW,
- DŹWIĘK,
- BIURO PRODUKCJI,
- SCENOGRAFIĘ.

PROFIL RESPONDENTÓW

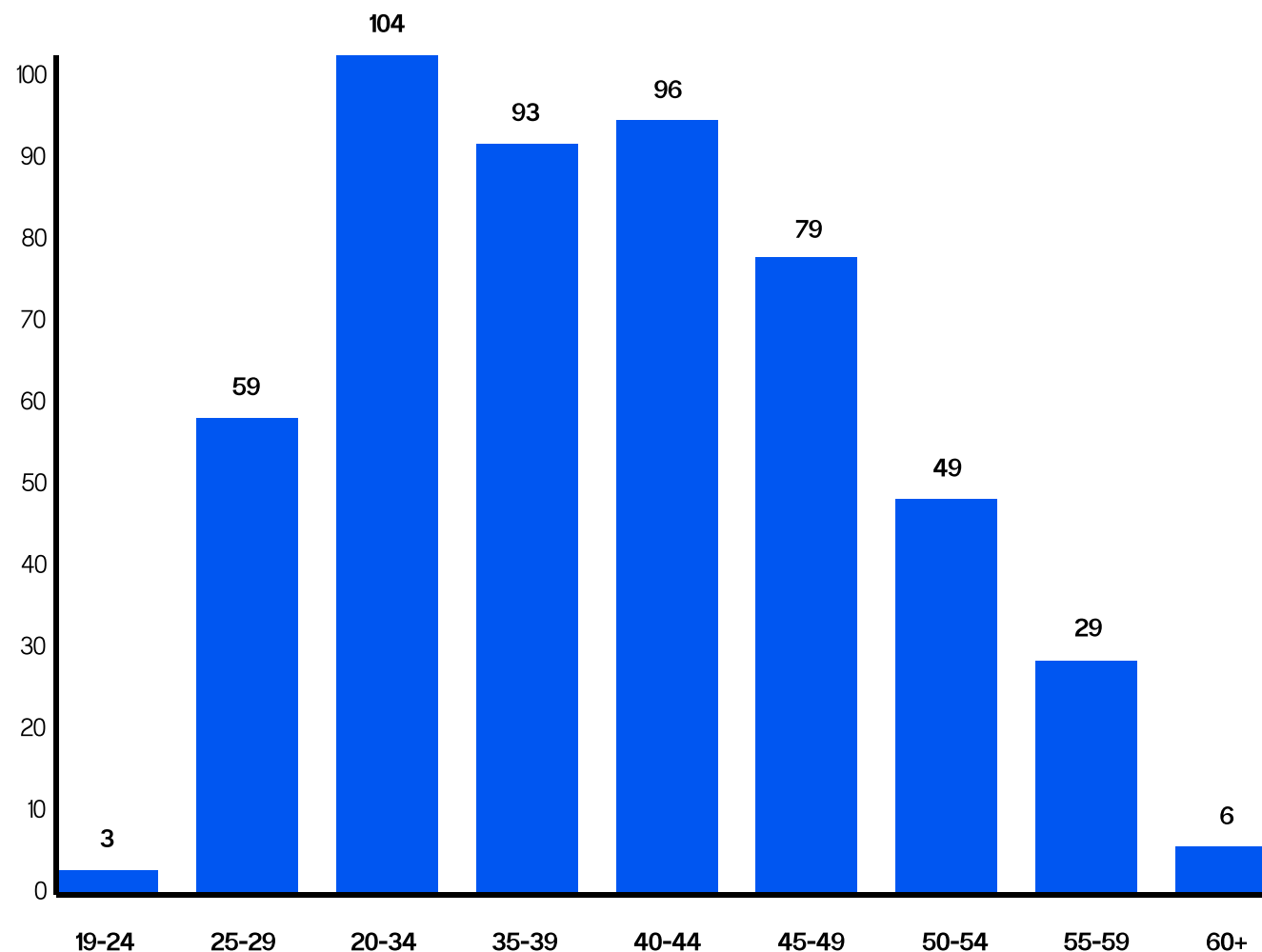
W analizie uwzględniono tylko osoby, które udzieliły odpowiedzi na wszystkie wymagane pytania. Nie uwzględniliśmy respondentów, którzy:

- Spędzili na każdym z ekranów ankiety mniej niż 5 sekund,
- Udzielili niepoprawnych merytorycznie odpowiedzi w pytaniu kontrolnym.

Średni wiek respondentów to 40 lat, najmłodsza osoba, która wzięła udział w badaniu ma 19, a najstarsza 68 lat.

Średni staż pracy respondentów wynosi 14 lat, osoba z najmniejszym stażem pracuje od roku a z największym od 40 lat.

Mężczyźni (62%) stanowią niemal dwukrotnie większą grupę niż kobiety (38%).

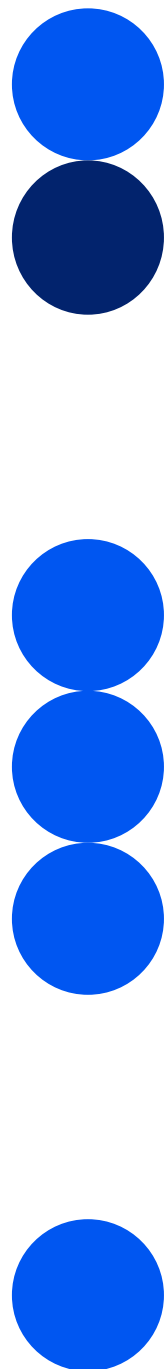

Liczba respondentów w poszczególnych grupach wiekowych

FORMY DYSTRYBUCJI

Kino pozostaje dominującą formą dystrybucji filmów realizowanych przez członków ZZF, którzy wzięli udział w badaniu (65,1%). Filmy realizowane dla platform streamingowych i serwisów VOD stanowią 28,3%, a filmy telewizyjne 6% odpowiedzi.

W przypadku seriali 53,5% projektów, przy których pracowali filmowcy z ZZF to produkcje telewizyjne, a 45% procent powstało dla platform streamingowych i serwisów VOD.

UDZIAŁ W POSZCZEGÓLNYCH TYPACH PRODUKCJI

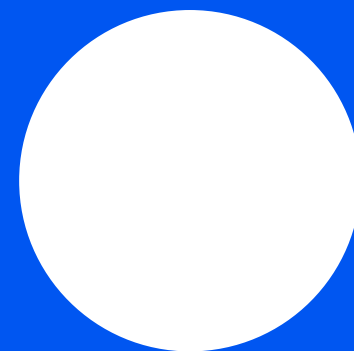
W badanym przedziale czasu najwięcej filmowców pracowało przy produkcji **seriali - 332 osoby**. Dla 93 spośród nich seriele pozostawały jedynym typem produkcji, przy jakim pracowali.

Przy **filmach fabularnych** pracowało niewielu mniej, bo **317 filmowców**. Dla 65 spośród nich filmy pozostawały jedynym typem produkcji przy jakim pracowali.

Przy **reklamach** pracowało **257 filmowców**. Dla 59 osób spośród nich reklamy pozostawały jedynym typem produkcji, przy jakim pracowali.

W badanym przedziale czasu **113 filmowców** pracowało zarówno przy **filmie, serialu i reklamach**, a **7 filmowców** nie pracowało w ogóle.

WYNIKI BADANIA

ŚREDNIA LICZBA DNI PRACY W OKRESACH PRODUKCYJNYCH

ŚREDNIA LICZBA DNI PRACY RESPONDENTA W FILMIE
WYNOSIŁA ODPOWIEDNIO:

38 dni
w okresie
przygotawczym,

40 dni
w okresie
zdjęciowym,

17 dni
w trakcie
likwidacji.

ŚREDNIA LICZBA DNI PRACY RESPONDENTA W SERIALU
WYNOSIŁA ODPOWIEDNIO:

35 dni
w okresie
przygotawczym,

72 dni
w okresie
zdjęciowym,

20 dni
w trakcie
likwidacji.

Średnia liczba dni pracy
w projektach reklamowych
oscyluje pomiędzy 3-4 dni,
najczęściej filmowcy pracowali
przy jednym projekcie 2 dni,
najkrócej - 1, a najdłużej 20 dni.

Filmowcy, którzy zadeklarowali pracę w reklamie,
brali udział średnio w 2,7 projektach reklamowych
w miesiącu.

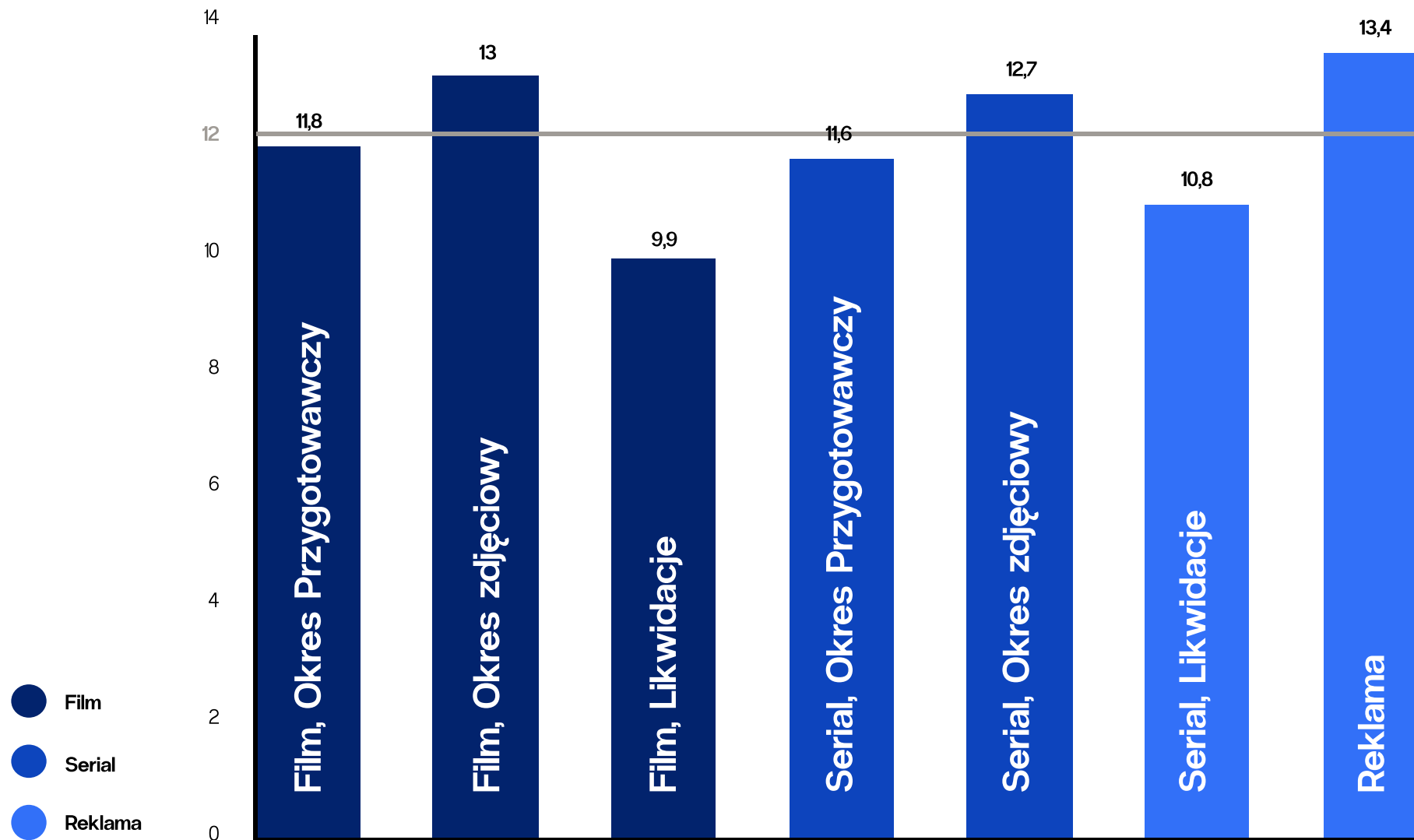
CZAS SPĘDZONY W PRACY

W badaniu przeanalizowaliśmy, ile czasu filmowcy spędzali łącznie w pracy. Punktem odniesienia w analizie wyników dla wszystkich dni pracy we wszystkich okresach i typach produkcji był dzień zdjęciowy w filmie, który trwa 12 godzin w tym 1 godzinna przerwa obiadowa.

Niezależnie od typu produkcji i okresu produkcyjnego, zaobserwowaliśmy, że wśród filmowców pracujących najdłużej znajdują się następujące grupy zawodowe:

- KOSTIUMY I CHARAKTERYZACJA,
- SCENOGRAFIA,
- BIURO PRODUKCJI.

Średni całkowity czas w pracy w zależności od rodzaju i okresu produkcji (podany w godzinach) i rozstęp dla 80% obserwacji.⁵

⁵ Wykres zawiera rozstęp dla 80% obserwacji, wyłączając 10% najmniejszych i 10% największych wartości. Pozwala to skoncentrować się na głównej części danych, ignorując skrajne wartości.

Film, Okres Przygotowawczy N=172

Film, Okres zdjęciowy N=311

Film, Likwidacje N=37

Serial, Okres Przygotowawczy N=142

Serial, Okres zdjęciowy N=326

Serial, Likwidacje N=23

Reklama N=201

FILM I SERIAL

CZAS SPĘDZONY W PRACY

Do **12 godzin**

spędzonych w pracy w okresie przygotowawczym deklaruje odpowiednio

42%

filmowców
pracujących
w filmie i

47%

pracujących
w serialu.

Oznacza to, że średnio więcej niż

12 godzin

w pracy w okresie przygotowawczym
spędza

58%

filmowców
w filmie i

53%

w serialu.

Średni czas spędzony w pracy w okresie przygotowawczym wynosi odpowiednio

11 godzin i 48 minut w filmie i

11 godzin i 36 minut w serialu.

Oznacza to, że odpowiednio

80% i aż **85%** filmowców

spędza w pracy średnio więcej niż

12 godzin dziennie.

Średni czas spędzony w pracy w okresie zdjęciowym wynosi odpowiednio

13 godzin w filmie i
12 godzin 42 minuty w serialu.

W trakcie likwidacji

12 i mniej

przepracowanych godzin deklaruje
średnio

78%

(film) i

60%

(serial)
respondentów.

Oznacza to, że

22% respondentów, w filmie i

40% respondentów w serialu,
w okresie likwidacji, pracowało średnio
więcej niż

12 godzin dziennie.

Średni czas pracy w okresie likwidacji
wynosi zarówno w filmie jak i w serialu
mniej niż

11 godzin

REKLAMA

CZAS SPĘDZONY W PRACY

Tylko

21% filmowców deklaruje, że
spędza w pracy do

12 godzin

dziennie przy produkcji reklam.

Oznacza to, że

79% filmowców przy produkcji
reklamy spędza w pracy

12 i więcej

godzin dziennie.

Połowa filmowców pracowała

14 godzin

i więcej, a

10% nawet 16 godzin
i więcej.

Jeśli weźmiemy pod uwagę fakt, że w produkcji reklam
przyjętym standardem jest 11-godzinny dzień zdjęciowy,
przekroczenie długości dnia pracy jest jeszcze bardziej
znaczące.

Pracę do

11 godzin

deklaruje jedynie

13% filmowców pracujących
w reklamie.

PRZERWA OBIADOWA

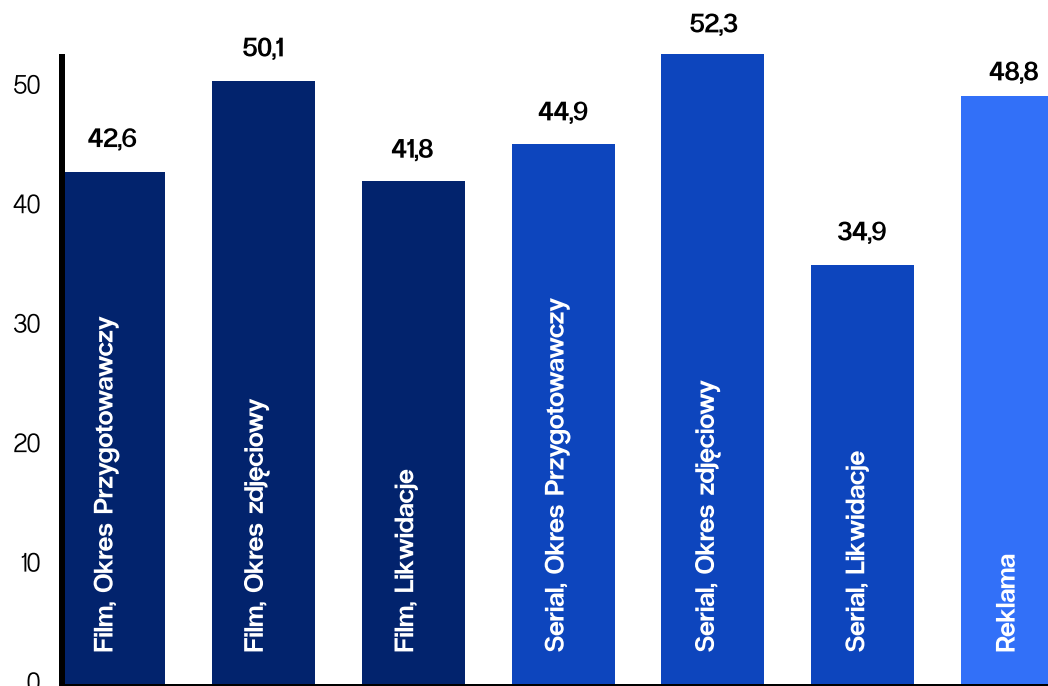
Ponieważ dzień pracy filmowców trwa nierzadko kilkanaście godzin, powszechnie stosowaną praktyką jest 1-godzinna przerwa, przypadająca mniej więcej w połowie dnia pracy, w trakcie której można zjeść posiłek i odpocząć przed drugą częścią dnia.

Poniższy wykres prezentuje średnie długości przerwy dla poszczególnych typów produkcji i okresów produkcyjnych. W żadnym przypadku średnia długość przerwy nie wyniosła więcej niż 54 minuty.

Niezależnie od typu produkcji i okresu produkcyjnego, zaobserwowaliśmy, że w niektórych grupach zawodowych zdarzały się sytuacje, gdy filmowcy nie mieli 1-godzinnej przerwy w żadnym dniu pracy. Dotyczyło to następujących grup:

- **KOSTIUMY I CHARAKTERYZACJA,**
- **KAMERA, GRIP, OPERATORZY KAMER,**
- **SCENOGRAFIA,**
- **BIURO PRODUKCJI.**

Średnia długość przerwy obiadowej

Rozkład odpowiedzi na pytanie "Ile minut trwała zazwyczaj przerwa na posiłek?" - średnia (minuty) i rozstęp dla 60% obserwacji⁶

⁵ Film, Okres przygotowawczy N=143
Film, Okres zdjęciowy N=288
Film, Likwidacje N=29
Serial, Okres przygotowawczy N=115
Serial, Okres zdjęciowy N=303
Serial, Likwidacje N=19
Reklama N=187

Wykres zawiera rozstęp dla 60% obserwacji, wyłączając 20% najmniejszych i 20% największych wartości. Pozwala to skoncentrować się na głównej części danych, ignorując skrajne wartości.

FILM

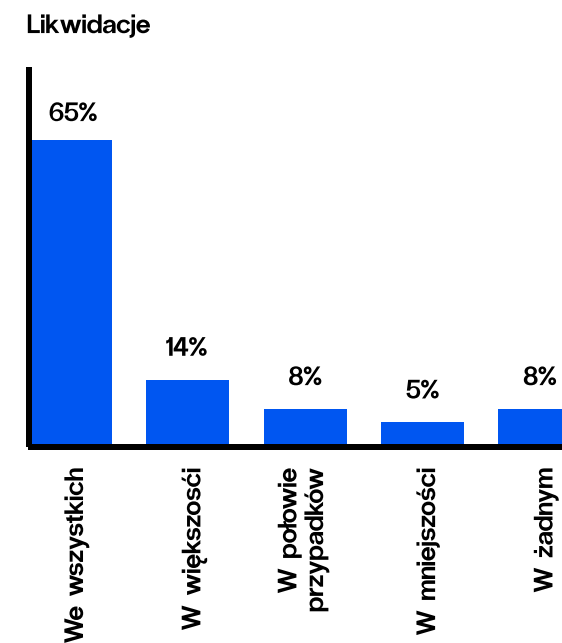
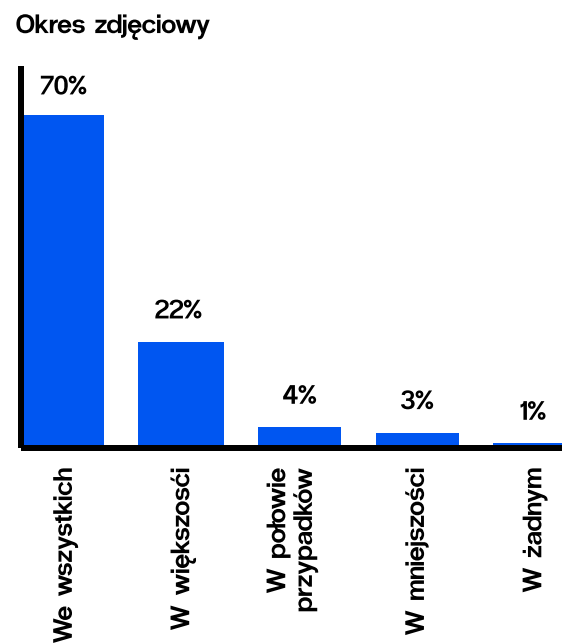
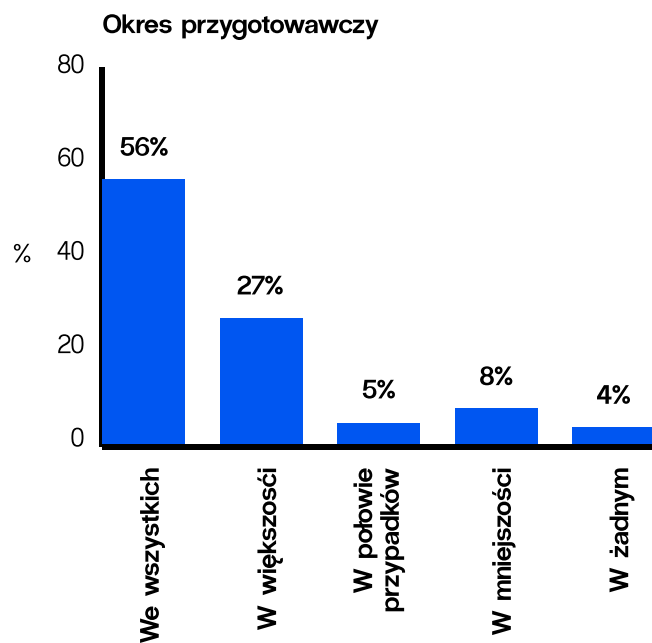
Wśród osób pracujących przy filmach w okresie zdjęciowy regularną 1-godzinną przerwę we wszystkich dniach pracy deklaruje 70% filmowców.

Oznacza to, że 30% filmowców zdarzało się nie mieć takiej przerwy przynajmniej w jednym dniu pracy.

Odpowiednio w okresie przygotowawczym regularną 1-godzinną przerwę we wszystkich dniach pracy deklaruje 56% filmowców, a przy likwidacjach odsetek ten wynosi 65%.

Oznacza to, że 44% filmowcom zdarzało się nie mieć takiej przerwy przynajmniej w jednym dniu pracy w okresie przygotowawczym i 35% w trakcie likwidacji.

– CZĘSTOTLIWOŚĆ WYSTĘPOWANIA PRZERWY

Rozkład odpowiedzi na pytanie "W ilu dniach pracy miałaś/-eś przerwę na posiłek?" dla filmu fabularnego, N = 317⁶

⁶ Film, Okres przygotowawczy N=172
Film, Okres zdjęciowy N=311
Film, Likwidacje N=37

SERIAL

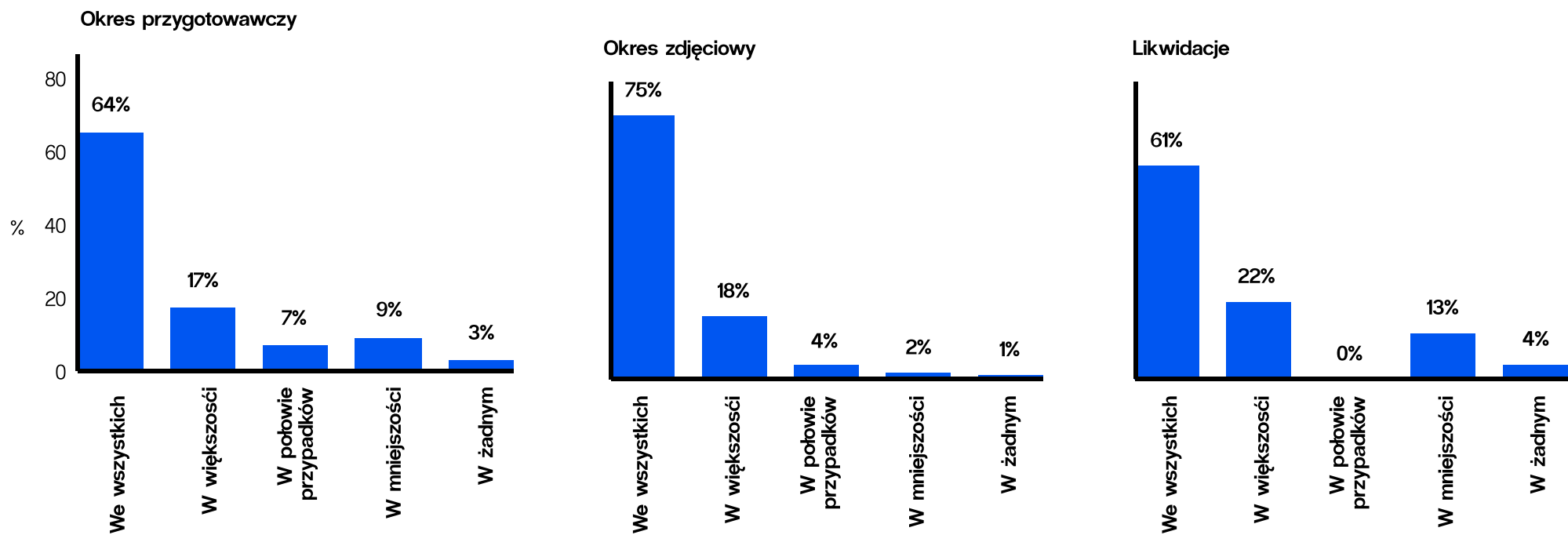
Wśród osób pracujących przy serialach w okresie zdjęciowy regularną 1-godziną przerwę we wszystkich dniach pracy deklaruje 75% filmowców.

Oznacza to, że 25% filmowców zdarzało się nie mieć takiej przerwy przynajmniej w jednym dniu pracy.

Odpowiednio w okresie przygotowawczym regularną 1-godziną przerwę we wszystkich dniach pracy deklaruje 64% filmowców, a przy likwidacjach odsetek ten wynosi 61%.

Oznacza to, że 36% filmowców zdarzało się nie mieć takiej przerwy przynajmniej w jednym dniu pracy w okresie przygotowawczym i 39% w trakcie likwidacji.

– CZĘSTOTLIWOŚĆ WYSTĘPOWANIA PRZERWY

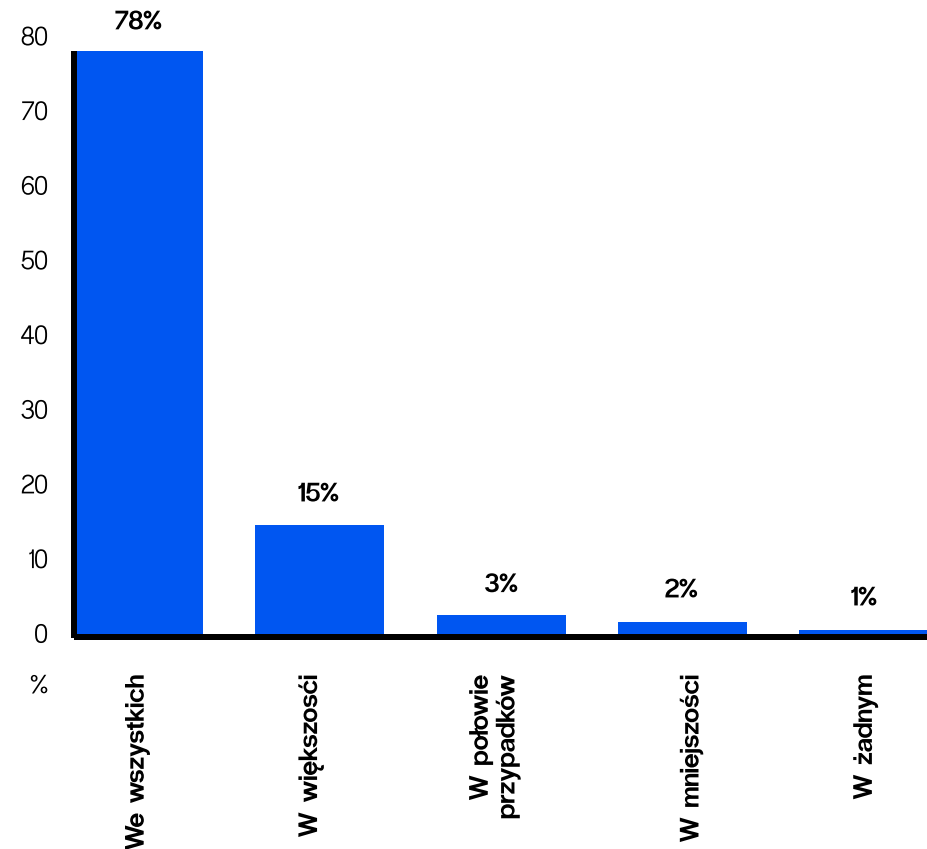

Rozkład odpowiedzi na pytanie "W ilu dniach pracy miałaś/-eś przerwę na posiłek?" dla serialu, N = 332

REKLAMA

78% filmowców pracujących w reklamie deklaruje regularną 1-godzinną przerwę we wszystkich dniach pracy.

Oznacza to, że 22% filmowców zdarzało się nie mieć takiej przerwy przynajmniej w jednym dniu pracy.

Rozkład odpowiedzi na pytanie "W ilu dniach pracy miałaś/-eś przerwę na posiłek?" dla reklamy, N = 257

**– CZĘSTOTLIWOŚĆ
WYSTĘPOWANIA
PRZERWY**

STANDARDOWY DZIEŃ W PRACY

Wspomniany wcześniej punkt odniesienia dla wszystkich dni pracy, czyli dzień zdjęciowy w filmie powinien trwać do 12 godzin w tym 1-godzinna przerwa na posiłek. Wyżej analizowaliśmy oddzielnie: czas spędzony w pracy i częstotliwość występowania przerw. Teraz dla pokazania szerszego obrazu analizujemy odsetek filmowców, których dzień pracy trwał do 12 godzin z regularną przerwą na posiłek – standardowy dzień pracy.

FILM I SERIAL

- STANDARDOWY DZIEŃ PRACY

W okresach zdjęciowych filmów jedynie **9%** filmowców deklaruje pracę nie przekraczającą normy standardowego dnia pracy, a w serialach odsetek ten wynosi **14%**

Oznacza to, że odpowiednio

91% **86%**

(w filmie) i (w serialu)

filmowców pracowało w okresach zdjęciowych dłużej lub bez regularnej przerwy.

W okresach przygotowawczych odsetek filmowców, którzy nie przekraczali 12 godzin i jednocześnie mieli regularne przerwy wynosi

20% **86%**

(film) i (serial).

Oznacza to, że odpowiednio

80% **83%**

(w filmie) i (w serialu)

filmowców pracowało w okresach przygotowawczych dłużej lub bez regularnej przerwy.

W trakcie likwidacji odsetek filmowców, którzy nie przekraczali 12 godzin i jednocześnie mieli regularne przerwy wynosi

30% **14%**

(film) i (serial).

oznacza to, że odpowiednio

70% **88%**

(w filmie) i (w serialu)

filmowców pracowało w trakcie likwidacji dłużej lub bez regularnej przerwy. Należy jednak zaznaczyć, że próba badawcza dla likwidacji była znacząco mniejsza niż dla innych okresów produkcyjnych.

REKLAMA

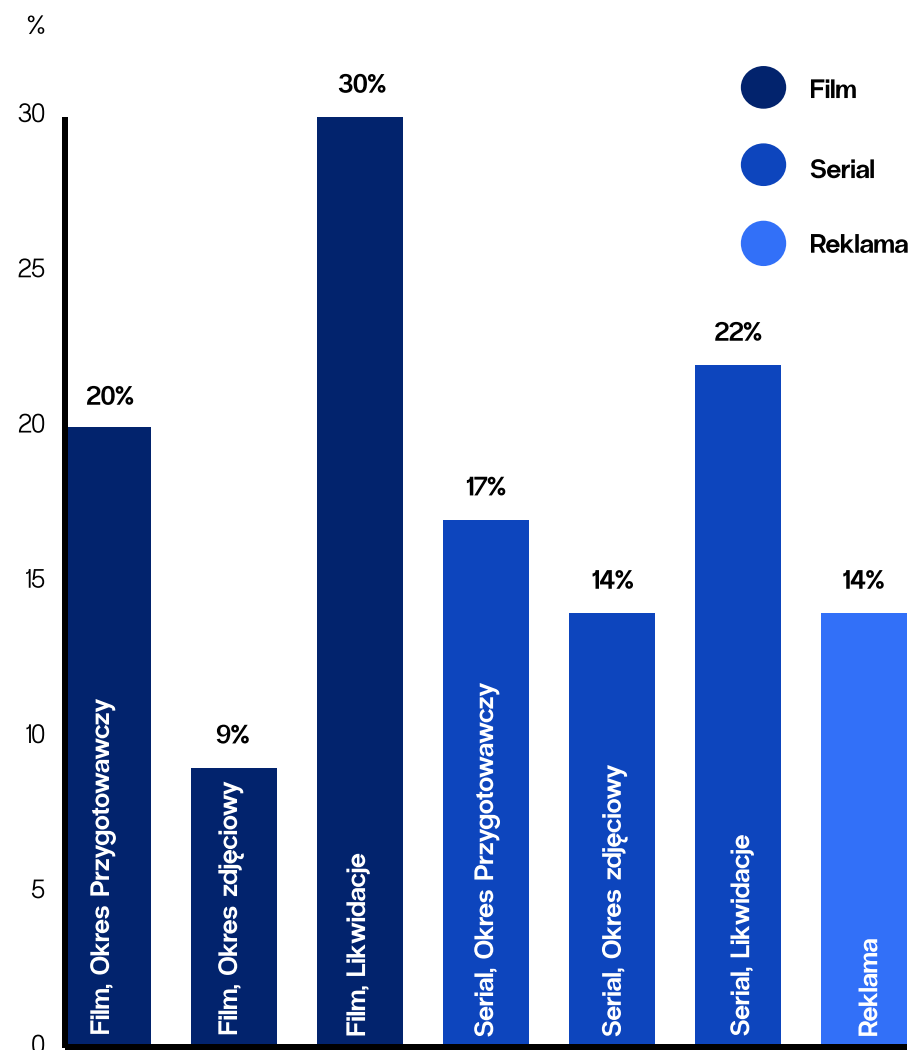
- STANDARDOWY DZIEŃ PRACY

14% filmowców pracujących przy reklamie zadeklarowało pracę nieprzekraczającą 12 godzin dziennie z regularnymi przerwami.

Oznacza to, że 86% filmowców pracowało przy reklamie ponad 12 godzin dziennie lub nie miało regularnej przerwy.

Należy pamiętać, że dzień pracy w reklamie z założenia powinien trwać godzinę krócej. Jeśli przyjmiemy takie założenie, zgodnie z nim pracowało jedynie 6% filmowców.

Oznacza to, że 94% filmowców pracowało w reklamie dłużej lub bez regularnej przerwy.

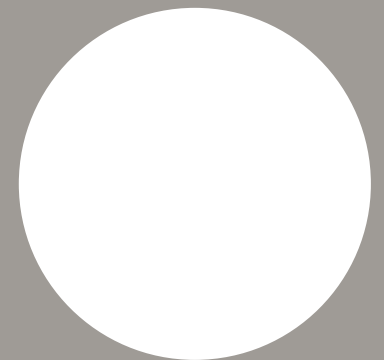

Odsetek filmowców pracujących 12 i mniej godzin dziennie i mających regularne godzinne przerwy obiadowe⁷

⁷ Film, Okres przygotowawczy N=172
Film, Okres zdjęciowy N=311
Film, Likwidacje N=37
Serial, Okres przygotowawczy N=142
Serial, Okres zdjęciowy N=326
Serial, Likwidacje N=23
Reklama N=201

NADGODZINY

długość
i częstotliwość
występowania

Dla osób niezwiązanych z produkcją filmową należy wspomnieć, że kiedy filmowcy mówią o nadgodzinach mają na myśli dopiero 13 i kolejne godziny pracy w ciągu dnia, w odróżnieniu od równoważnego czasu pracy na etacie, gdzie nadgodziny rozpoczynają się już po 8 godzinie.

FILM – NADGODZINY

W ankiecie pytaliśmy filmowców o średnią ilość nadgodzin w poszczególnych dniach pracy. Ci, którzy pracowali przy produkcji filmów, zostawali w pracy średnio o około 2 godziny dłużej.

- DLA OKRESÓW ZDJĘCIOWYCH ŚREDNIA TA WYNOŚIŁA 2 GODZINY 6 MINUT,
- DLA OKRESÓW PRZYGOTOWAWCZYCH ŚREDNIA TA WYNOŚI 2 GODZINY 18 MINUT,
- DLA LIKWIDACJI ŚREDNIA TA WYNOŚI 2 GODZINY 6 MINUT.

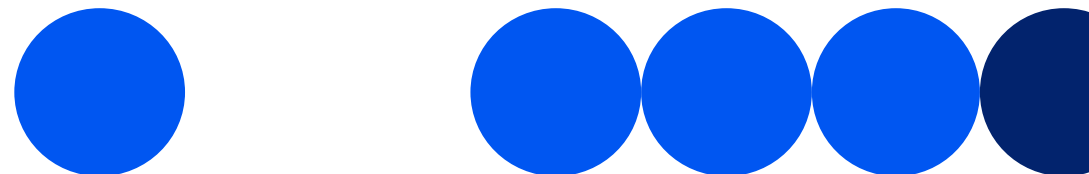
Należy zwrócić uwagę, że 10% respondentów zostawało w pracy średnio o 3 i więcej godzin dłużej w okresie zdjęciowym i przy likwidacjach oraz nawet 4 i więcej godziny dłużej w okresie przygotowawczym.

SERIAL – NADGODZINY

Dla filmowców pracujących przy produkcji seriali, średnia liczba nadgodzin wahała się w okolicach 2 godzin i wynosiła odpowiednio:

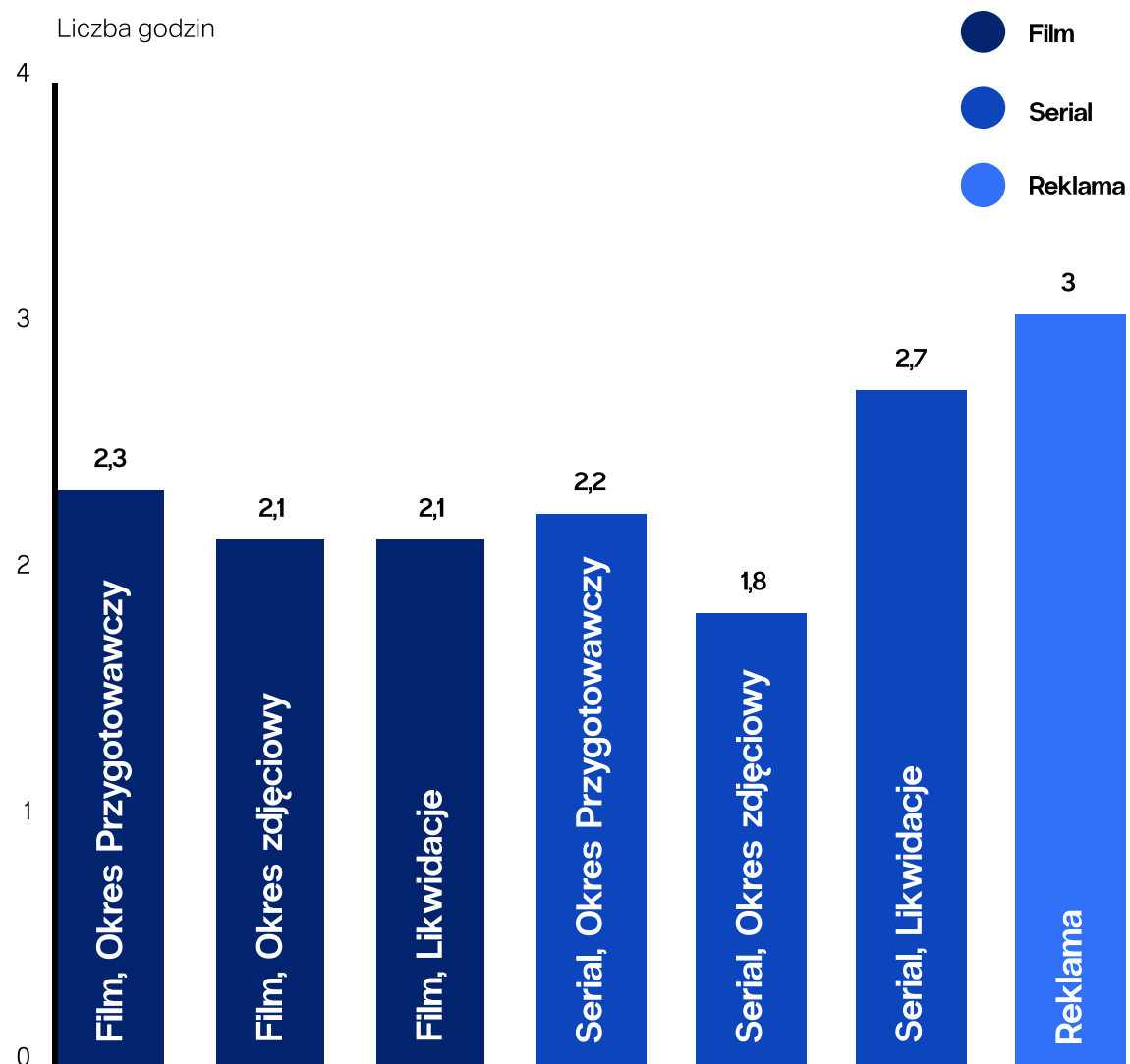
- DLA OKRESÓW ZDJĘCIOWYCH 1 GODZINĘ 48 MINUT,
- DLA OKRESÓW PRZYGOTOWAWCZYCH 2 GODZINY I 12 MINUT,
- DLA LIKWIDACJI 2 GODZINY I 42 MINUTY.

10% respondentów zostawało w pracy średnio o około 3 godziny dłużej w okresach zdjęciowych i nawet do 4 godzin w okresach przygotowawczych.

REKLAMA – NADGODZINY

Filmowcy pracujący w reklamie zostawali w pracy średnio o około 3 godziny dłużej. 10% zostawało w pracy średnio o około 4 godziny dłużej.

⁸ Wykres zawiera rozstęp dla 80% obserwacji, wyłączając 10% najmniejszych i 10% największych wartości. Pozwala to skoncentrować się na głównej części danych, ignorując skrajne wartości.

Film, Okres przygotowawczy N=138

Film, Okres zdjęciowy N=302

Film, Likwidacje N=15

Serial, Okres przygotowawczy N=108

Serial, Okres zdjęciowy N=301

Serial, Likwidacje N=11

Reklama N=168

Średnia ilość nadgodzin w zależności od rodzaju i okresu produkcji (podana w godzinach) i rozstęp dla 80% obserwacji⁸

NADGODZINY – CZĘSTOTLIWOŚĆ WYSTĘPOWANIA

Po ustaleniu, ile średnio nadgodzin spędzają
w pracy filmowcy czas na analizę
częstotliwość występowania nadgodzin.

FILM

W okresie zdjęciowym filmów, 23% filmowców pracowało w nadgodzinach w każdym lub prawie każdym dniu pracy.

22% filmowców pracowało w nadgodzinach w większości dni.

Jedynie 2% filmowców nigdy nie pracowało w okresie zdjęciowym w nadgodzinach.

Odpowiednio w okresie przygotowawczym filmów 12% filmowców pracowało w każdym lub prawie każdym dniu pracy.

21% filmowców pracowało w nadgodzinach w większości dni.

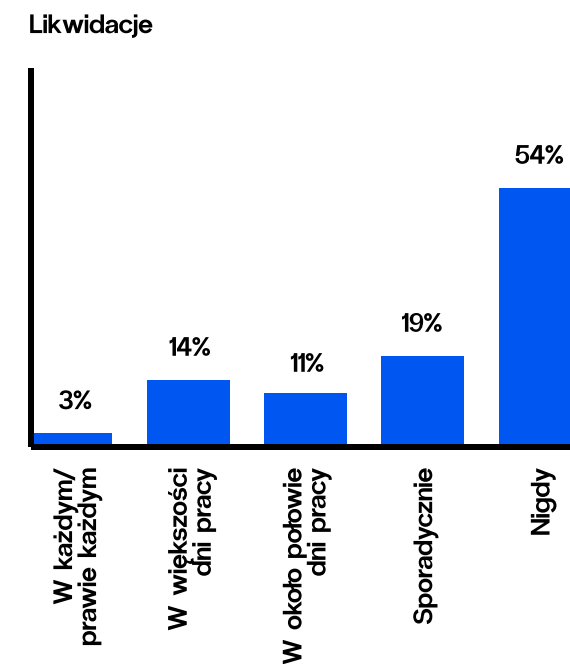
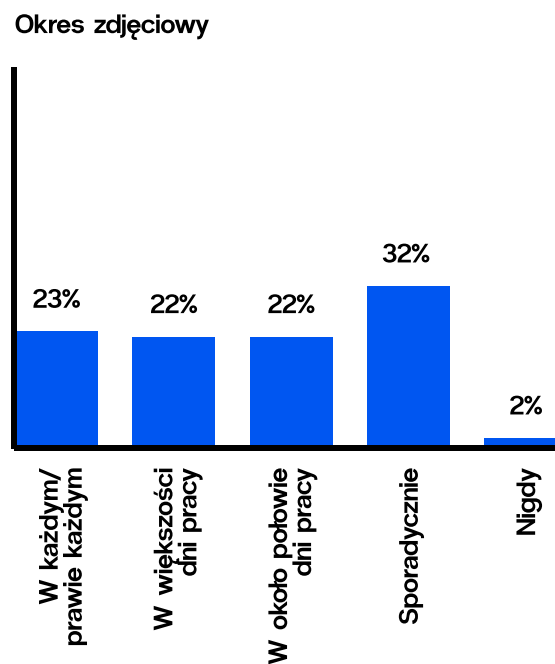
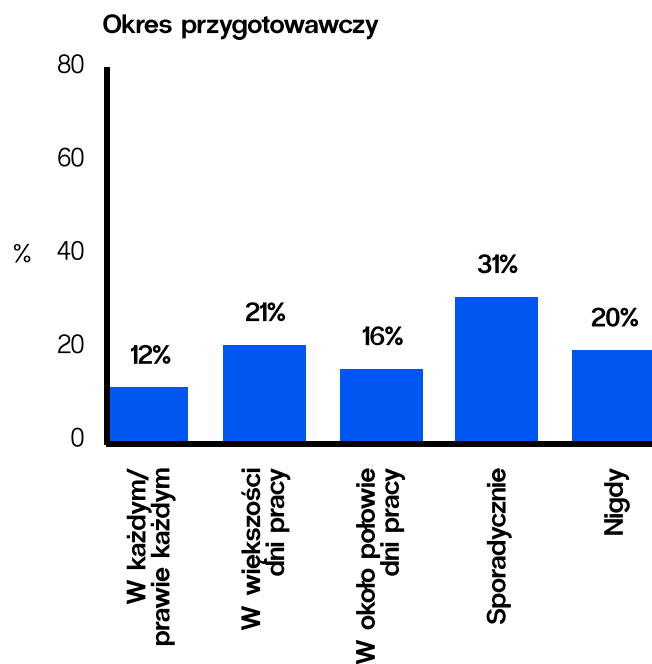
20% filmowców nigdy nie pracowało w okresie przygotowawczym w nadgodzinach.

W trakcie likwidacji w filmie 3% filmowców pracowało w nadgodzinach w każdym lub prawie każdym dniu pracy.

14% filmowców pracowało w nadgodzinach w większości dni.

54% filmowców nigdy nie pracowało w trakcie likwidacji w nadgodzinach

– CZĘSTOTLIWOŚĆ WYSTĘPOWANIA NADGODZIN

Rozkład odpowiedzi na pytanie "Jak często występowały prace dodatkowe (potocznie zwane nadgodzinami)?" dla filmu fabularnego⁹

⁹ Film, Okres Przygotowawczy N=172
Film, Okres zdjęciowy N=311
Film, Likwidacje N=37

SERIAL

W okresie zdjęciowym seriali 14% filmowców pracowało w nadgodzinach w każdym lub prawie każdym dniu pracy.

19% filmowców pracowało w nadgodzinach w większości dni.

Jedynie 6% filmowców nigdy nie pracowało w okresie zdjęciowym w nadgodzinach.

Odpowiednio w okresie przygotowawczym seriali 15% filmowców pracowało w każdym lub prawie każdym dniu pracy.

13% filmowców pracowało w nadgodzinach w większości dni.

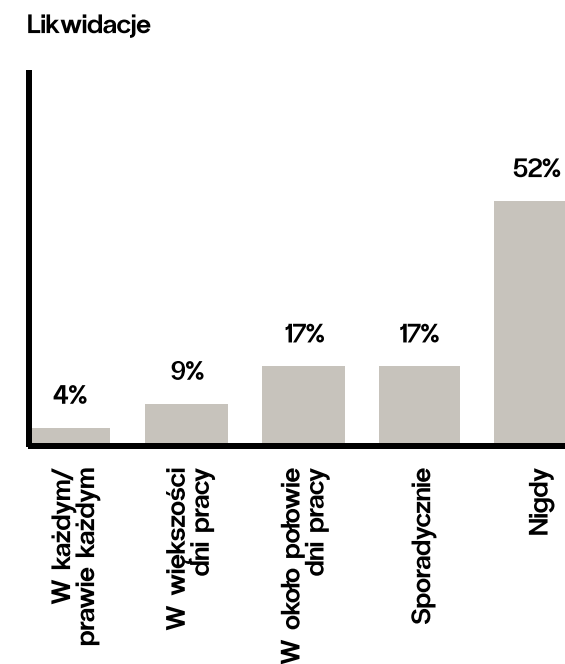
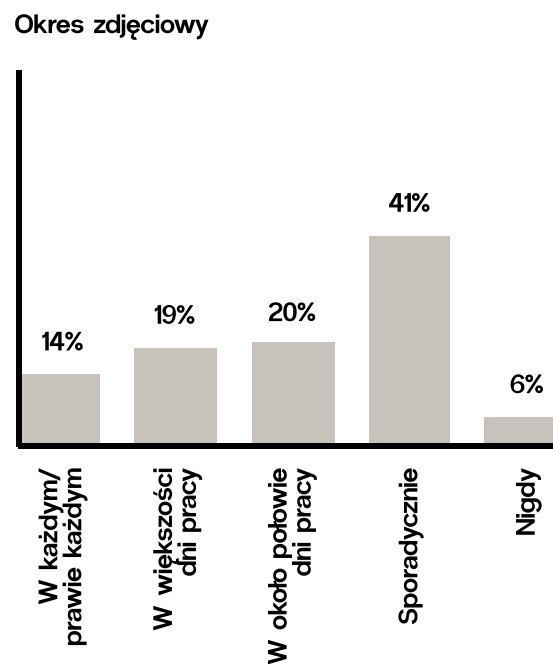
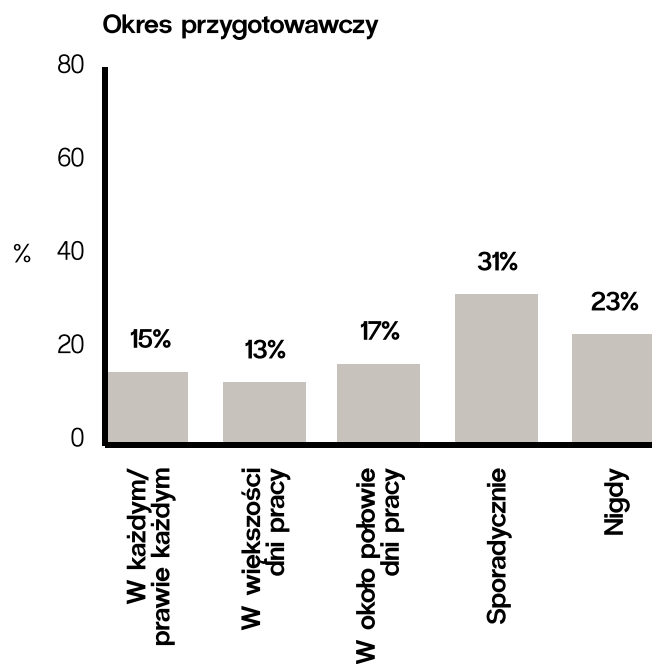
23% filmowców nigdy nie pracowało w okresie przygotowawczym w nadgodzinach.

W trakcie likwidacji w serialu 4% filmowców pracowało w nadgodzinach w każdym lub prawie każdym dniu pracy.

9% filmowców pracowało w nadgodzinach w większości dni.

52% filmowców nigdy nie pracowało w trakcie likwidacji w nadgodzinach.

– CZĘSTOTLIWOŚĆ WYSTĘPOWANIA NADGODZIN

Rozkład odpowiedzi na pytanie "Jak często występowały prace dodatkowe (potocznie zwane nadgodzinami)?" dla serialu¹⁰

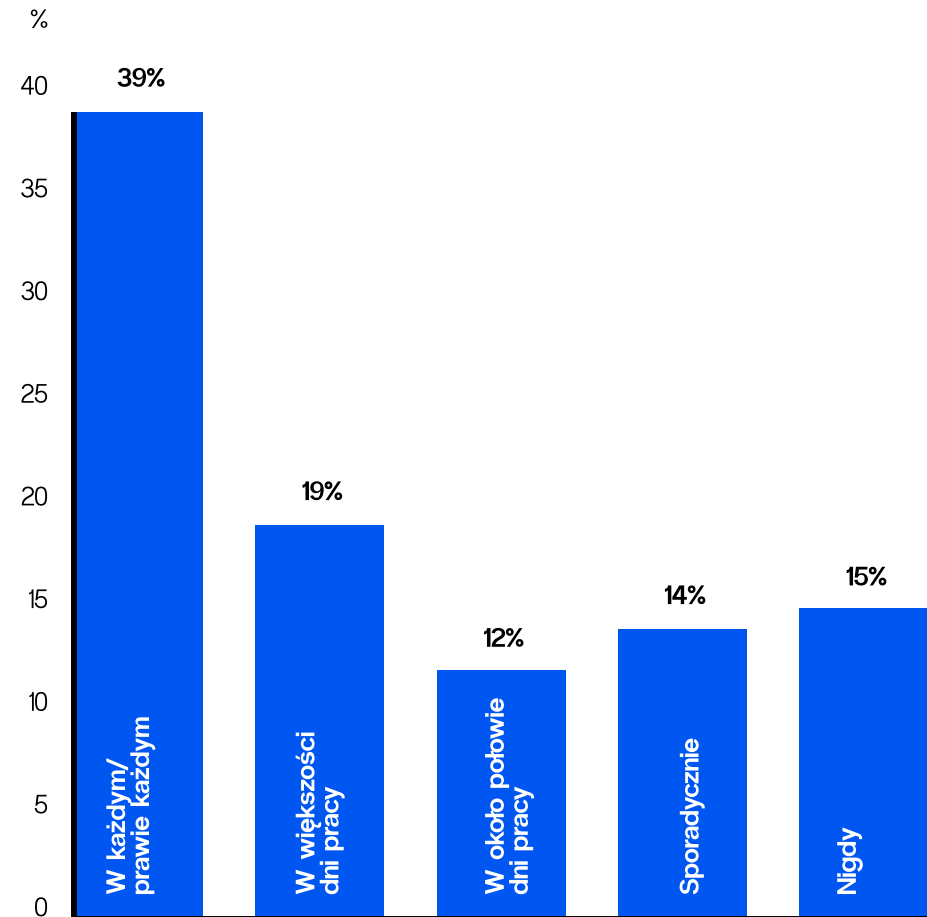
¹⁰ Serial, Okres Przygotowawczy N=142
Serial, Okres zdjęciowy N=326
Serial, Likwidacje N=23

REKLAMA

W reklamie aż 39% filmowców pracowało w nadgodzinach w każdym lub prawie każdym dniu pracy.

19% filmowców pracowało w nadgodzinach w większości dni.

15% filmowców nigdy nie pracowało w nadgodzinach.

Rozkład odpowiedzi na pytanie "Jak często występowały prace dodatkowe (potocznie zwane nadgodzinami)?" dla reklamy, N = 257

– CZĘSTOTLIWOŚĆ WYSTĘPOWANIA NADGODZIN

Niezależnie od typu produkcji i okresu produkcyjnego, zaobserwowaliśmy, że w niektórych grupach zawodowych zdarzały się sytuacje, gdy filmowcy pracowali w nadgodzinach w każdym lub prawie każdym dniu pracy. Dotyczyło to następujących grup zawodowych:

- KOSTIUMY
I CHARAKTERYZACJA,
- SCENOGRAFIA,
- BIURO PRODUKCJI.

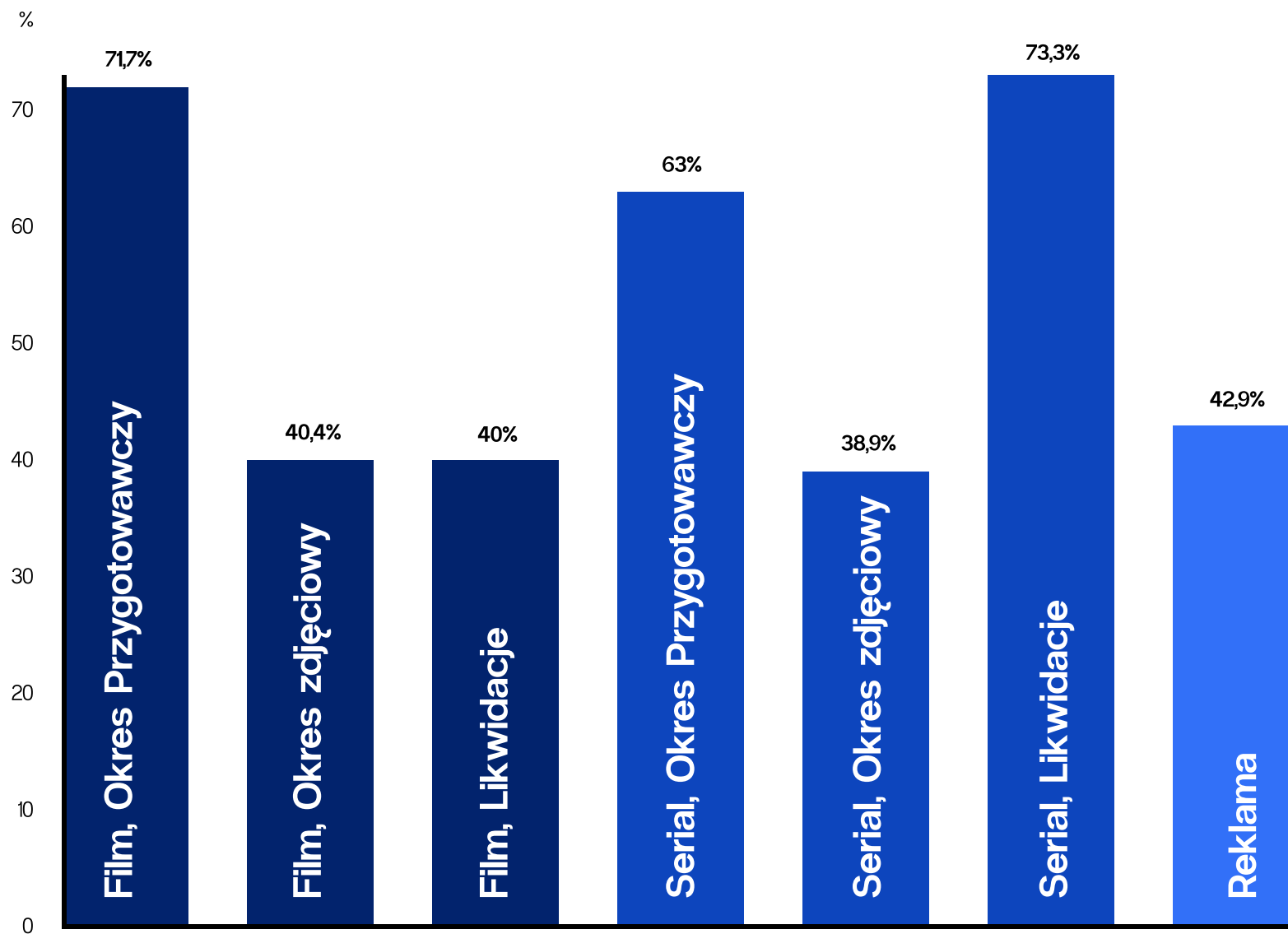
NADGODZINY A DODATKOWE WYNAGRODZENIE

W odróżnieniu od zachodnich kinematografii, gdzie dominującym sposobem rozliczania pracy filmowców jest tygodniówka – uwzględniająca zarówno liczbę dni jak i godzin przepracowanych w tygodniu pracy – w Polsce powszechne są dziś jedynie rozliczenia na podstawie dniówki lub umowy o dzieło albo ryczałtu. Prowadzi to do niesprawiedliwości w sposobie rozliczania prac w nadgodzinach.

Dane zebrane w trakcie badania wskazują, że 40-70% respondentów (w zależności od typu produkcji i okresu produkcyjnego), za pracę w nadgodzinach, nie otrzymało dodatkowego wynagrodzenia.

Odsetek osób, które za pracę w 13-tej i kolejnych godzinach nie otrzymały dodatkowego wynagrodzenia jest znacząco wyższe w okresach przygotowawczych zarówno w filmie (71,7%) jak i w serialu (63%) w porównaniu z okresami zdjęciowymi, gdzie ta wartość wynosi około 40%.

W okresach zdjęciowych osób, które nie otrzymywały dodatkowego wynagrodzenia za pracę w nadgodzinach było odpowiednio 40,4% w filmie i 38,9% w serialu.

- Film
- Serial
- Reklama

Odsetek respondentów odpowiadających **'Nie'** na pytanie "Czy wykonywanie przez Ciebie prac dodatkowych zawsze było dodatkowo płatne?"¹¹

¹¹ Film, Okres przygotowawczy N=138
 Film, Okres zdjęciowy N=302
 Film, Likwidacje N=30
 Serial, Okres przygotowawczy N=108
 Serial, Okres zdjęciowy N=301
 Serial, Likwidacje N=15
 Reklama N=168

Niezależnie od typu produkcji i okresu produkcyjnego, zaobserwowaliśmy, że brak dodatkowego wynagrodzenia za pracę w nadgodzinach występuje przede wszystkim w następujących grupach zawodowych:

- **KOSTIUMY
I CHARAKTERYZACJA,**
- **SCENOGRAFIA.**

PRZERWA DOBOWA

Przerwa dobową to czas na odpoczynek pomiędzy dniami pracy. Dane zebrane w trakcie badania pokazują, że 8-28% filmowców (w zależności od typu produkcji i okresu produkcyjnego) miało przerwę dobową, krótszą niż 10 godzin.

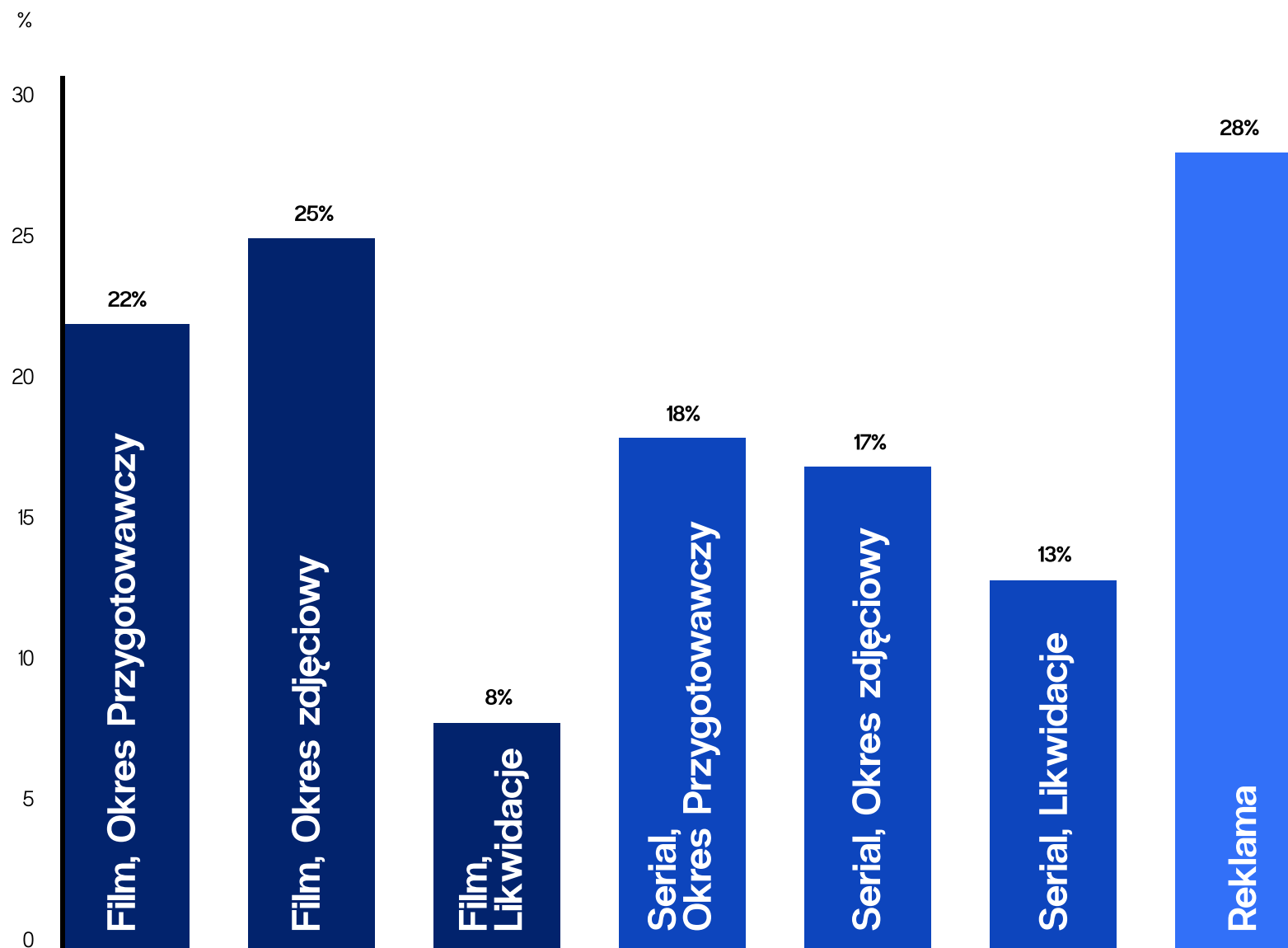
Krótszą niż 10 godzinną przerwę zadeklarowało:

- **25% filmowców pracujących w okresach zdjęciowych filmów,**
- **22% filmowców pracujących w okresach przygotowawczych.**

Pośród osób pracujących przy produkcji seriali mniej niż 10 godzin przerwy pomiędzy dniami pracy zadeklarowało:

- **17% filmowców pracujących w okresie zdjęciowym,**
- **18% pracujących w okresie przygotowawczym.**

Przerwę krótszą niż 10 godzin w reklamie deklaruje aż 28% filmowców.

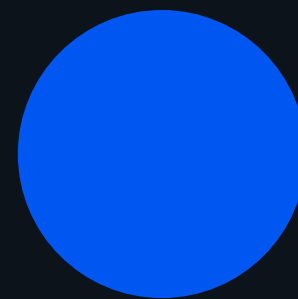

- Film
- Serial
- Reklama

Odsetek respondentów mających przerwę dobową krótszą niż 10 godzin¹²

¹² Dotyczy pytania "Ile godzin trwa zazwyczaj przerwa pomiędzy Twoimi dniami pracy? Podaj przybliżoną wartość. Przykład: zazwyczaj kończę pracę o 21:00, a zaczynam o 7:00 nazajutrz. Oznacza to, że przerwa pomiędzy dniami pracy trwa 10 godzin."
 Film, Okres przygotowawczy N=169
 Film, Okres zdjęciowy N=310
 Film, Likwidacje N=36
 Serial, Okres przygotowawczy N=138
 Serial, Okres zdjęciowy N=322

FILM

DNI WOLNE
W CIĄGU
TYGODNIA PRACY

W OKRESIE ZDJĘCIOWYM DO FILMU:

80% filmowców miało przynajmniej 1 dzień wolny w każdym tygodniu pracy,

48% filmowców miało przynajmniej 2 dni wolne w każdym tygodniu pracy.

OZNACZA TO, ŻE:

20% filmowców pracujących w okresie zdjęciowym filmu nie miało regularnie 1 dnia wolnego w każdym tygodniu pracy,

przy czym **8%** filmowców nie miało żadnego dnia wolnego w tym okresie.

ODPOWIEDNIO W OKRESIE PRZYGOTOWAWCZYM FILMÓW:

66% filmowców miało przynajmniej 1 dzień wolny w każdym tygodniu pracy,

42% filmowców miało przynajmniej 2 dni wolne w każdym tygodniu pracy. miało przynajmniej 2 dni wolne w każdym tygodniu pracy.

OZNACZA TO, ŻE:

około
35% filmowców nie miało
regularnie 1 dnia wolnego
w każdym tygodniu pracy,

przy czym
14% filmowców nie miało
żadnego dnia wolnego w
tym okresie.

W TRAKCIE LIKWIDACJI W FILMIE:

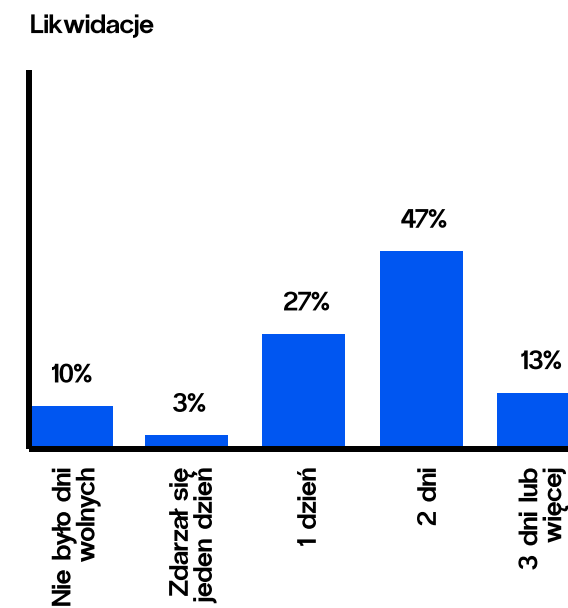
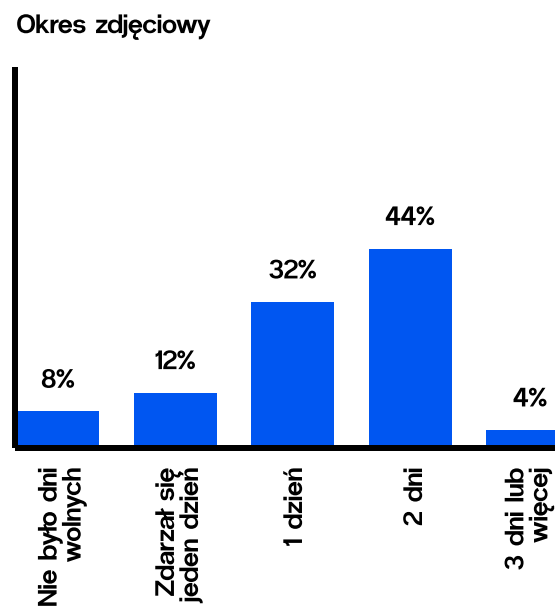
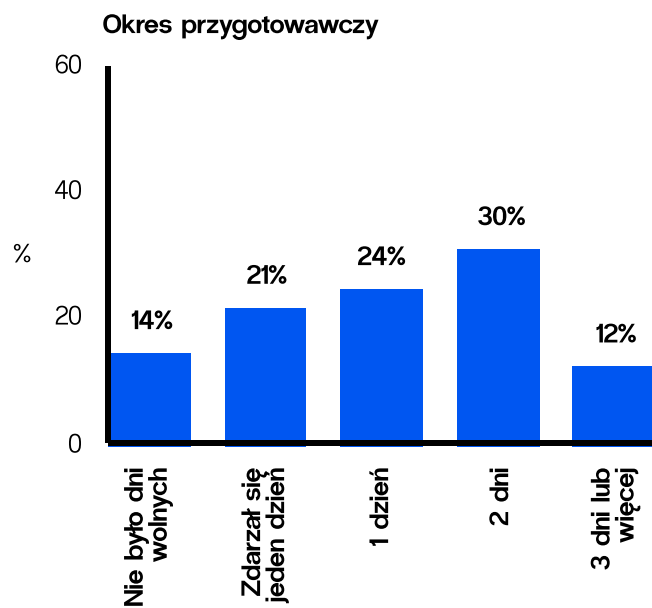
87% filmowców miało
przynajmniej 1 dzień wolny
w każdym tygodniu pracy,

60% filmowców miało
przynajmniej 2
dni.

OZNACZA TO, ŻE:

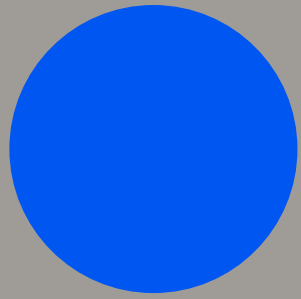
13% filmowców nie miało
regularnie 1 dnia wolnego
w każdym tygodniu pracy,

przy czym
10% filmowców nie miało
żadnego dnia wolnego
w tym okresie.

Rozkład odpowiedzi na pytanie o liczbę dni wolnych w ciągu tygodnia w filmie fabularnym ¹³

¹³ Film, Okres Przygotowawczy N=146
Film, Okres zdjęciowy N=303
Film, Likwidacje N=30

SERIAL

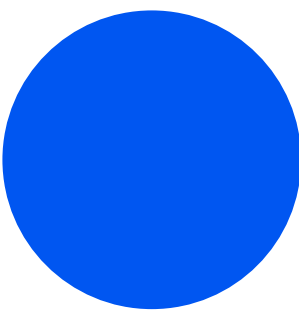
DNI WOLNE
W CIĄGU
TYGODNIA PRACY

W OKRESIE ZDJĘCIOWYM DO SERIALU:

82% filmowców miało przynajmniej 1 dzień wolny w każdym tygodniu pracy,

56% filmowców miało przynajmniej 2 dni wolne w każdym tygodniu pracy.

OZNACZA TO, ŻE:

18% filmowców pracujących w okresie zdjęciowym serialu nie miało regularnie 1 dnia wolnego w każdym tygodniu pracy,

przy czym **4%** filmowców nie miało żadnego dnia wolnego w tym okresie.

ODPOWIEDNIO W OKRESIE PRZYGOTOWAWCZYM SERIALU:

76% filmowców miało przynajmniej 1 dzień wolny w każdym tygodniu pracy,

41% filmowców miało przynajmniej 2 dni wolne w każdym tygodniu pracy. miało przynajmniej 2 dni wolne w każdym tygodniu pracy.

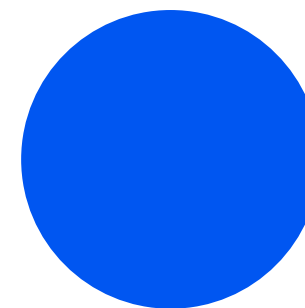
OZNACZA TO, ŻE:

około

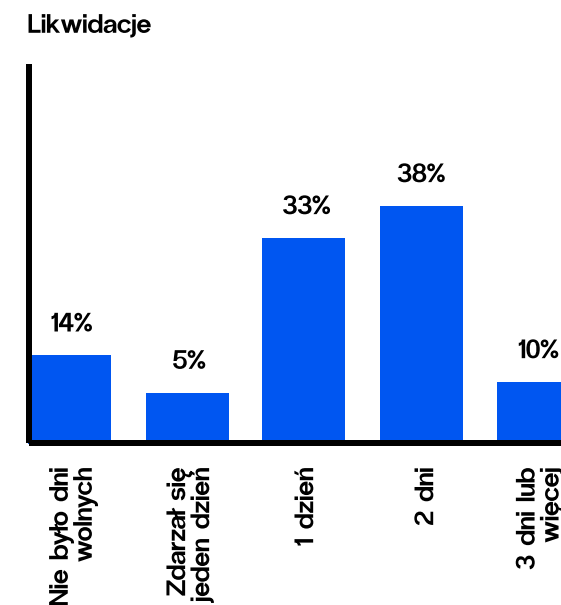
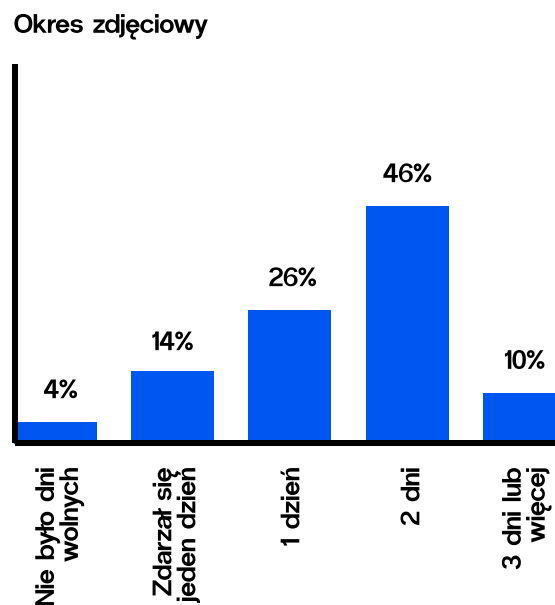
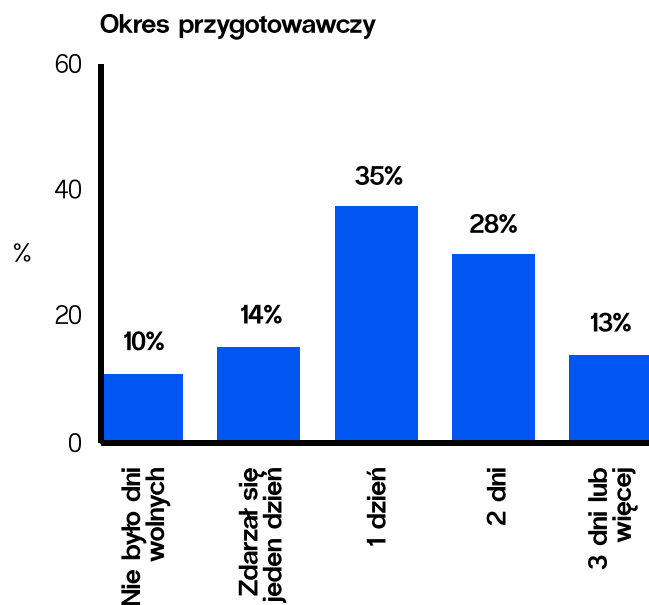
24% filmowców nie miało regularnie 1 dnia wolnego w każdym tygodniu pracy,

przy czym

10% filmowców nie miało żadnego dnia wolnego w tym okresie.

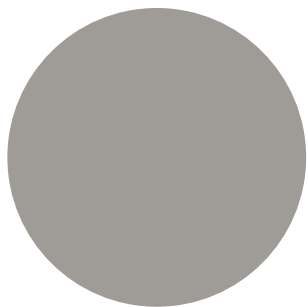

Ze względu na mały rozmiar próby badawczej w interpretacji nie uwzględnialiśmy likwidacji w serialach.

Rozkład odpowiedzi na pytanie o liczbę dni wolnych w ciągu tygodnia pracy w serialu ¹⁴

¹⁴ Serial, Okres Przygotowawczy N=119
Serial, Okres zdjęciowy N=315
Serial, Likwidacje N=21

PRACA 7 I WIĘCEJ DNI Z RZĘDU

REKLAMA DNI WOLNE W CIĄGU TYGODNIA PRACY

Krótki czas trwania projektów reklamowych uniemożliwia jednoznaczną odpowiedź na pytanie o liczbę dni wolnych w trakcie pojedynczej reklamy. Wskazane w odpowiedziach dni wolne mogą odnosić się do dni pomiędzy projektami, a filmowcy, którzy wskazali brak dni wolnych mogli decydować się na pracę w wielu projektach rezygnując przy tym z odpoczynku pomiędzy nimi.

Aż 65% filmowców spotkało się z sytuacją, w której pracowali 7 i więcej dni z rzędu.

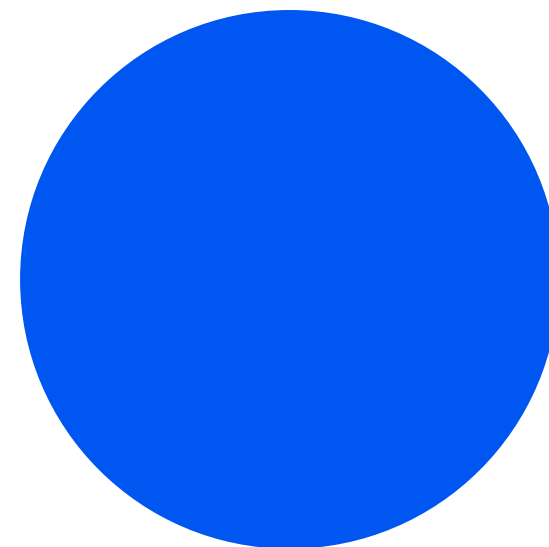
Niezależnie od typu produkcji i okresu produkcyjnego, zaobserwowaliśmy, że w niektórych grupach zawodowych zdarzały się sytuacje, gdy filmowcy pracowali 7 i więcej dni z rzędu podczas całego okresu pracy. Dotyczyło to przede wszystkim następujących grup zawodowych:

- **KOSTIUMY I CHARAKTERYZACJA,**
- **SCENOGRAFIA.**

Poniżej prezentujemy szczegółową analizę dla okresów produkcyjnych filmu i serialu.

FILM

PRACA 7 I WIĘCEJ DNI Z RZĘDU

Wśród filmowców, którzy pracowali w okresach zdjęciowych filmów

39%

zadeklarowało, że nigdy nie pracowało przez siedem lub więcej dni z rzędu.

Oznacza to, że sytuacja taka przydarzyła się przynajmniej raz

61%

filmowcom.

Dla okresu przygotowawczego odsetek filmowców, którzy nie pracowali nigdy 7 i więcej dni z rzędu wynosił

27%

Oznacza to, że sytuacja taka przydarzyła się przynajmniej raz

73%

filmowcom.

W trakcie likwidacji odsetek filmowców, którzy nie pracowali nigdy 7 i więcej dni z rzędu wynosił

81%

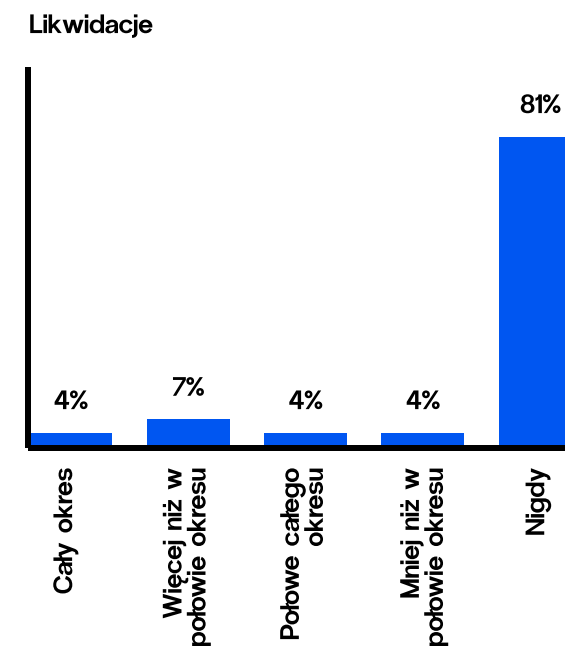
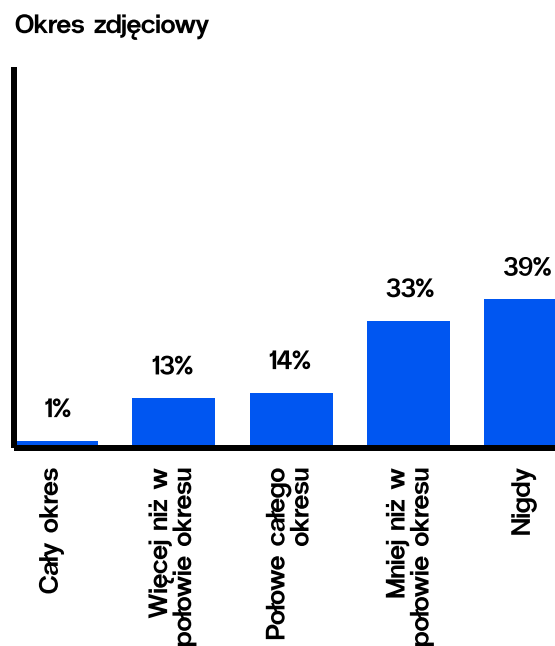
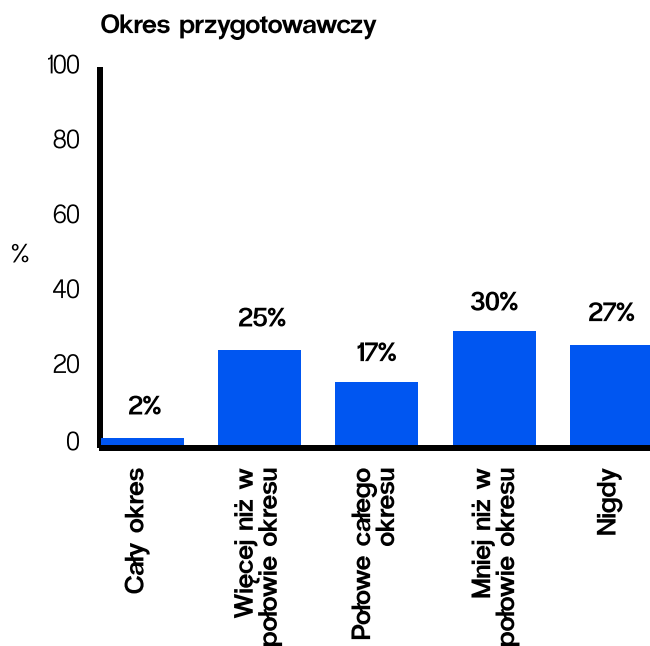
Oznacza to, że sytuacja taka przydarzyła się przynajmniej raz

19%

filmowcom.

FILM

PRACA 7 I WIĘCEJ DNI Z RZĘDU

Rozkład odpowiedzi na pytanie "Jak często w tym okresie pracowałaś 7 i więcej dni pod rząd?" dla filmu¹⁵

¹⁵ Film, Okres Przygotowawczy N=126
Film, Okres zdjęciowy N=279
Film, Likwidacje N=27

SERIAL

PRACA 7 I WIĘCEJ DNI Z RZĘDU

Wśród filmowców, którzy
pracowali w okresach
zdjęciowych seriali

45%

zadeklarowało, że nigdy nie
pracowało przez siedem
lub więcej dni z rzędu.

Oznacza to, że sytuacja
taka przydarzyła się
przynajmniej raz

55%

filmowcom.

Dla okresu przygotowawczego odsetek
filmowców, którzy nie pracowali nigdy 7
i więcej dni z rzędu wynosił

34%

Oznacza to, że sytuacja
taka przydarzyła się
przynajmniej raz

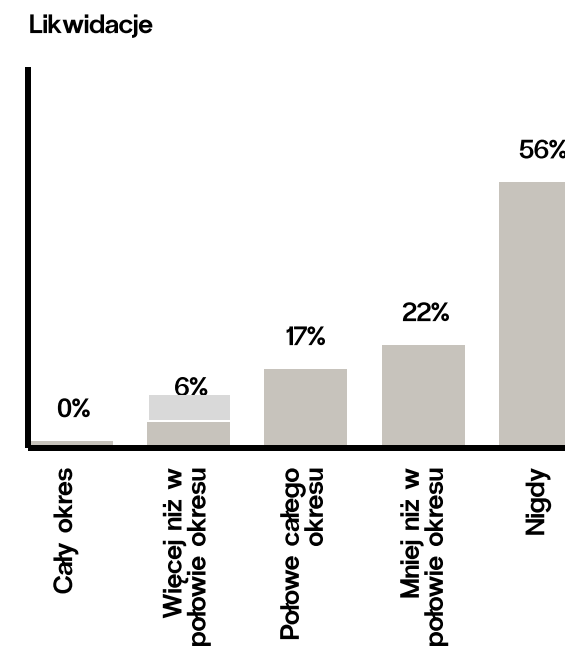
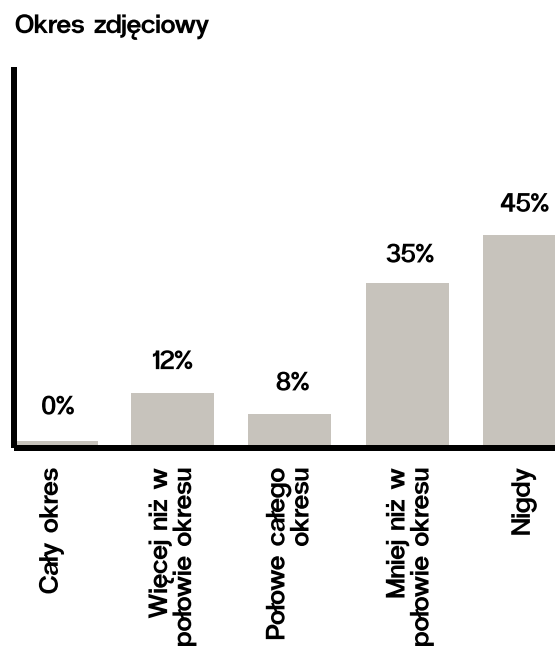
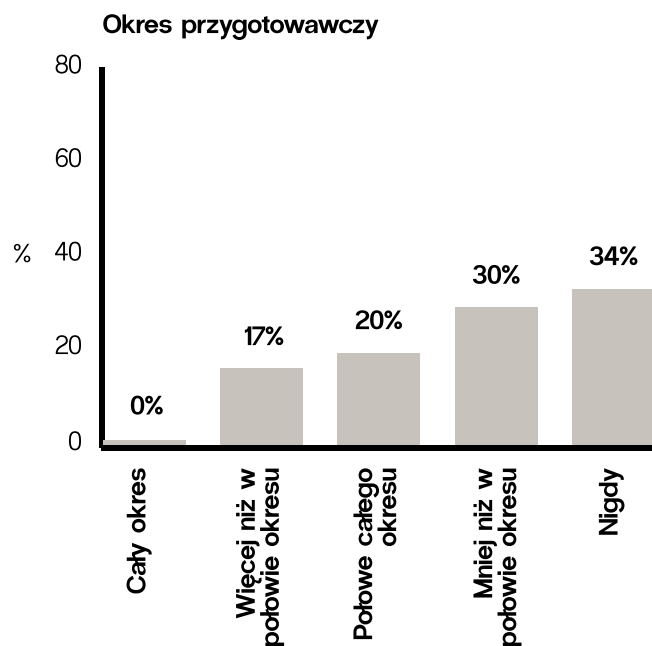
66%

filmowcom.

Przy likwidacji serialu wyników nie uwzględniamy w interpretacji ze względu na mały
rozmiar próby badawczej.

SERIAL

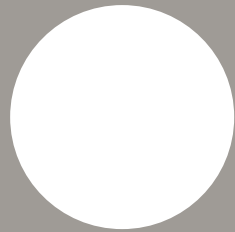
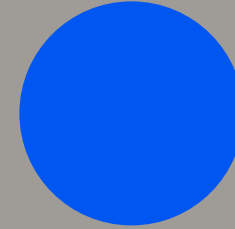
PRACA 7 I WIĘCEJ DNI Z RZĘDU

Rozkład odpowiedzi na pytanie "Jak często w tym okresie pracowałaś 7 i więcej dni pod rząd?" dla serialu¹⁶

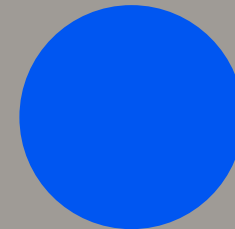
¹⁶ Serial, Okres Przygotowawczy N=107
Serial, Okres zdjęciowy N=302
Serial, Likwidacje N=18

PRACA

W

NIEDZIEŁĘ

W BADANIU NIE OCENIALIŚMY PRZYCZYN I ZASADNOŚCI PRACY W NIEDZIEŁĘ,
JEST TO TEMAT NA ODDZIELNE OPRACOWANIE. ANALIZA DANYCH
ZEBRANYCH W BADANIACH DOSTARCZA JEDYNE INFORMACJI JAK
POWSZECHNYM ZJAWISKIEM JEST PRACA W NIEDZIELE.

FILM

PRACA W NIEDZIELĘ

85% filmowców pracowało przynajmniej w jedną niedzielę w okresie przygotowawczym.

11% filmowców pracowało w każdą niedzielę okresu przygotowawczego.

Pośród filmowców pracujących przy produkcji filmów w okresie zdjęciowym jedynie

8% nie pracowało w żadną niedzielę.

Przynajmniej w jedną niedzielę pracowało

91% filmowców.

Przy likwidacjach odsetek filmowców, którzy nie pracowali w żadną niedzielę wynosi

46%

Z analizy wyników dowiadujemy się również, że

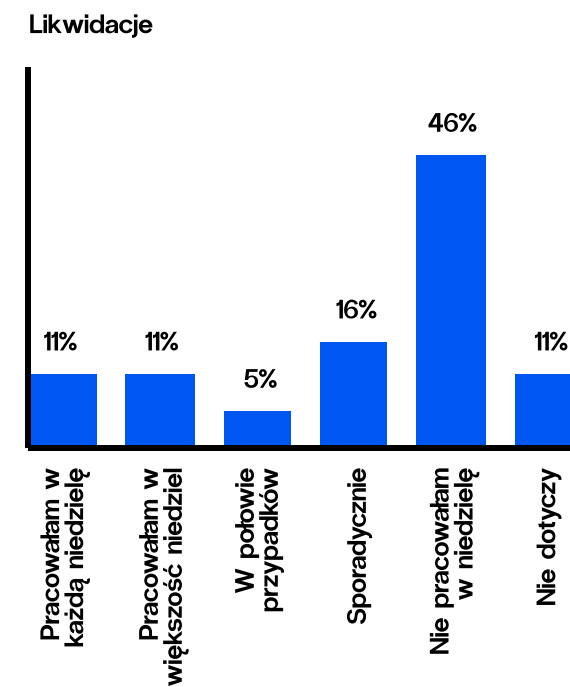
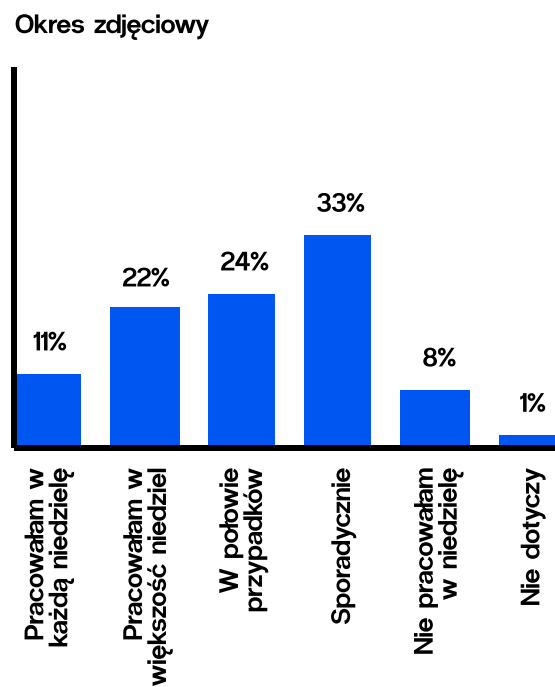
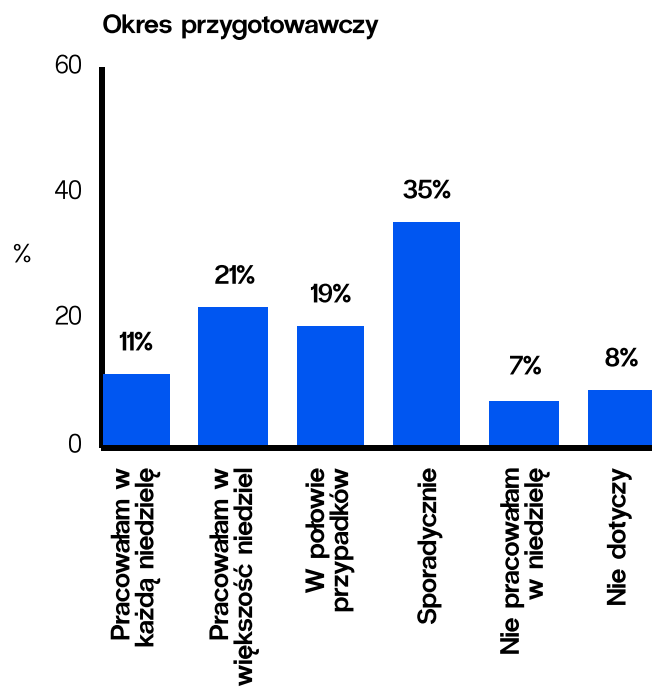
11% filmowców pracowało w każdą niedzielę okresu zdjęciowego.

33% filmowców pracowało przynajmniej w jedną niedzielę w trakcie likwidacji.

Odpowiednio w okresie przygotowawczym do filmów w żadną niedzielę nie pracowało

7% filmowców.

11% filmowców pracowało w każdą niedzielę w trakcie likwidacji.

Rozkład odpowiedzi na pytanie "Ile razy pracowałaś w niedzielę?" dla filmu¹⁷

¹⁷ Film, Okres Przygotowawczy N=172
Film, Okres zdjęciowy N=311
Film, Likwidacje N=37

SERIAL

PRACA W NIEDZIELĘ

Pośród filmowców pracujących przy produkcji seriali w okresie zdjęciowym jedynie

13% nie pracowało w żadną niedzielę.

Przynajmniej w jedną niedzielę pracowało

85% filmowców.

Z analizy wyników dowiadujemy się również, że

4% filmowców pracowało w każdą niedzielę okresu zdjęciowego.

Odpowiednio w okresie przygotowawczym do filmów w żadną niedzielę nie pracowało

14% filmowców.

82% filmowców pracowało przynajmniej w jedną niedzielę w okresie przygotowawczym.

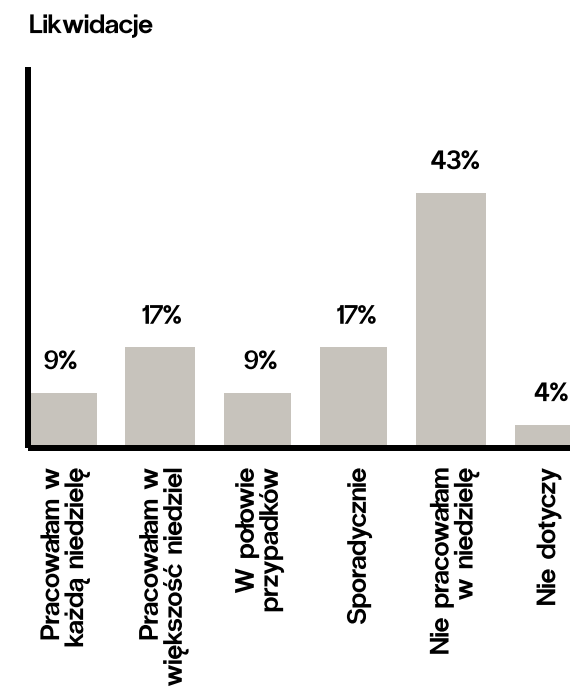
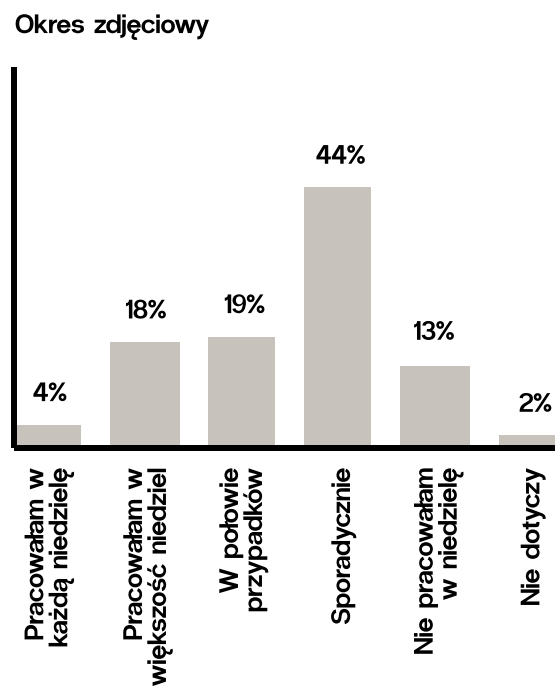
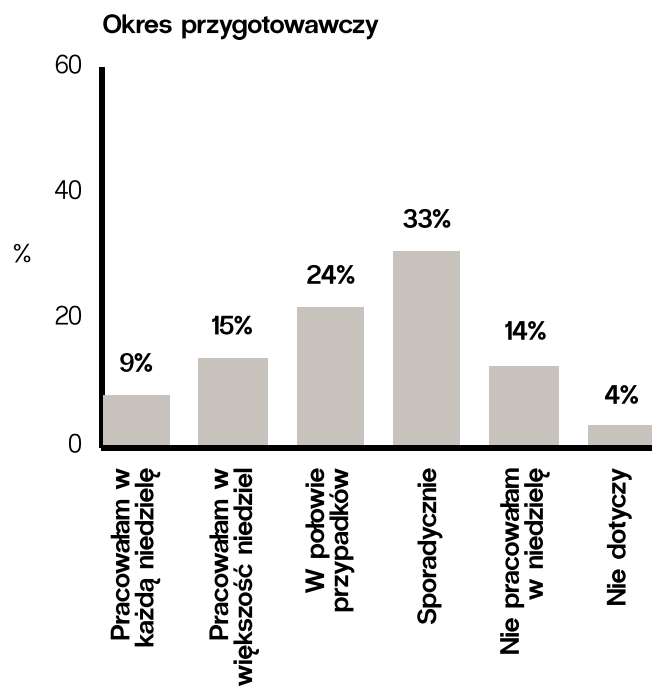
9% filmowców pracowało w każdą niedzielę okresu przygotowawczego.

Przy likwidacjach odsetek filmowców, którzy nie pracowali w żadną niedzielę wynosi **43%**

53% filmowców pracowało przynajmniej w jedną niedzielę w trakcie likwidacji.

9% filmowców pracowało w każdą niedzielę w trakcie likwidacji.

Należy jednak zwrócić uwagę na mały rozmiar próby badawczej przy likwidacjach w serialu.

Rozkład odpowiedzi na pytanie "Ile razy pracowałaś w niedzielę?" dla serialu¹⁸

¹⁸ Serial, Okres Przygotowawczy N=142
 Serial, Okres zdjęciowy N=326
 Serial, Likwidacje N=23

REKLAMA

PRACA W NIEDZIEŁĘ

Pośród filmowców
pracujących przy
reklamach

29% nie pracowało
w żadną
niedzielę.

Oznacza to, że
przynajmniej w
jedną niedzielę
pracowało

71% filmowców.

Spośród dni świątecznych filmowcy pracowali najczęściej w:

PRACA W ŚWIĘTA

Święto Wojska
Polskiego
(15 sierpnia)

34%

Boże Ciało
(8 czerwca)

31,4%

Święto Zesłania
Ducha Świętego
(28 maja)

28,3%

Święto
Niepodległości
(11 listopada)

26,8%

W badaniu nie ocenialiśmy przyczyn i zasadności pracy w święta, jest to temat na oddzielne opracowanie. Analiza danych zebranych w badaniach dostarcza jedynie informacji jak powszechnym jest praca w dni świąteczne.

Z danych zebranych w trakcie badania wynika, że 2023 roku 63% filmowców pracowało przynajmniej raz w dniu ustawowo wolnym od pracy.

Najmniejszy odsetek filmowców pracował w 2023 rok w:

Pierwszy dzień Świąt Bożego
Narodzenia (25 grudnia)

4,1%

Drugi dzień Świąt Bożego
Narodzenia (26 grudnia)

5,3%

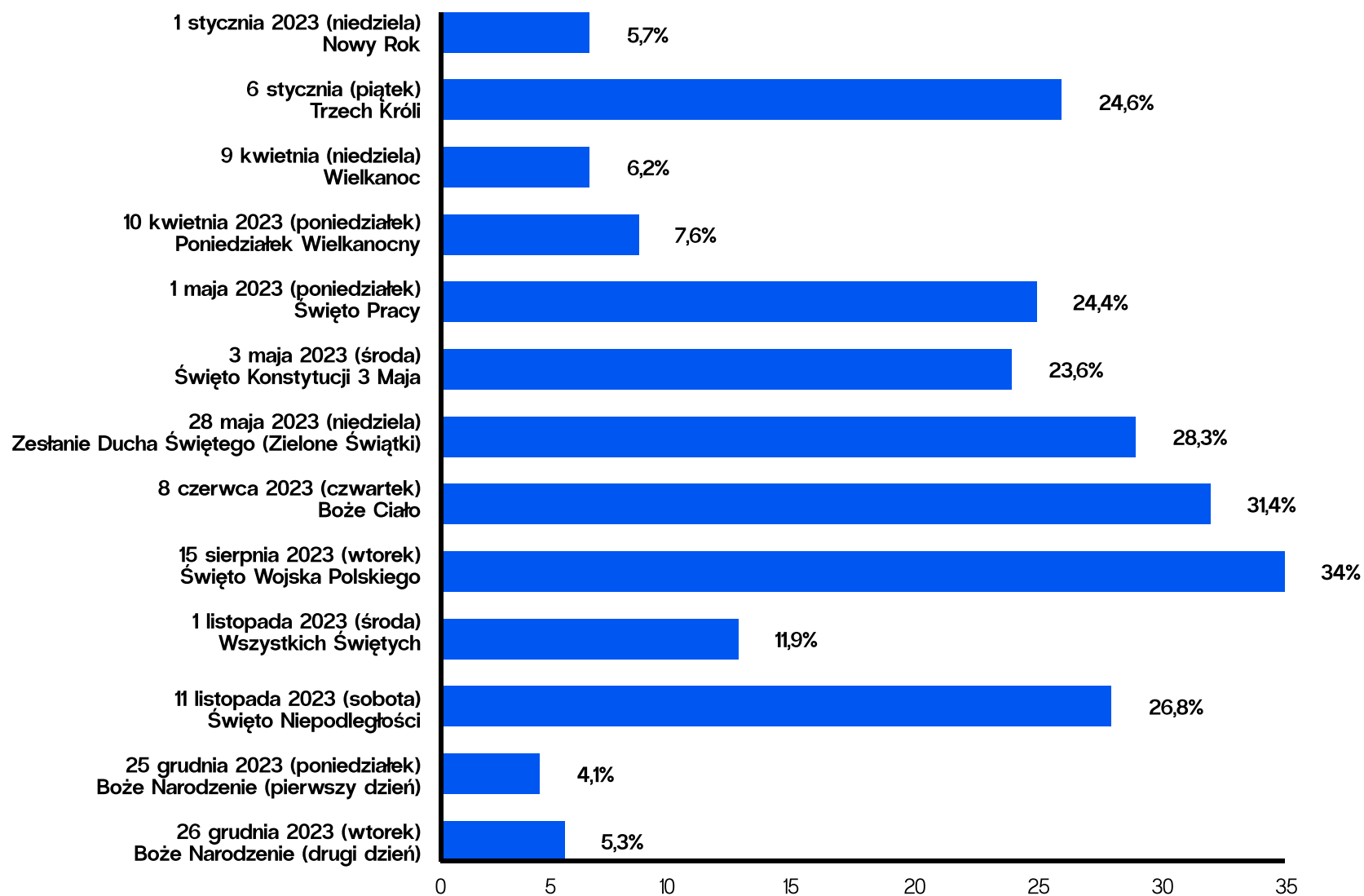
Pierwszy dzień Świąt
Wielkanocnych (9 kwietnia)

6,2%

Nowy rok (1 stycznia)

5,7%

Należy zwrócić uwagę, że około 1% filmowców zadeklarowało, że pracowało w każdy z dni Świątecznych w 2023 roku.

Odsetek filmowców, którzy pracowali podczas świąt w 2023 roku, N=512

DOJAZDY PODCZAS ZDJĘĆ STACJONA- RNYCH

Sposób rozliczania dojazdów nie należy do kluczowych aspektów warunków pracy, ale budzi wiele emocji, zarówno wśród członków ekipy jak i producentów. Badana sytuacja dotyczy sytuacji, w której ekipa mieszka, na przykład, w Warszawie, a zdjęcia odbywają się poza granicami administracyjnymi miasta.

W ankiecie pytaliśmy o sposób rozliczenia czasu dojazdu do miejsca pracy.

Konieczność dojazdu do miejsca pracy poza granicami administracyjnymi miasta, zadeklarowało:

47%

filmowców
pracujących przy
produkcji filmu,

63%

filmowców
pracujących
produkcji serialu,

24%

filmowców
pracujących przy
produkcji reklam.

Wśród filmowców pracujących przy filmach:

15%

dolicza czas
dojazdu do
swojego czasu
pracy,

27%

dolicza jedynie
część czasu
potrzebnego na
dojazd do czasu
pracy,

38%

nie dolicza czasu
dojazdu do czasu
pracy.

Wśród filmowców pracujących przy serialach:

12% 28% 45%

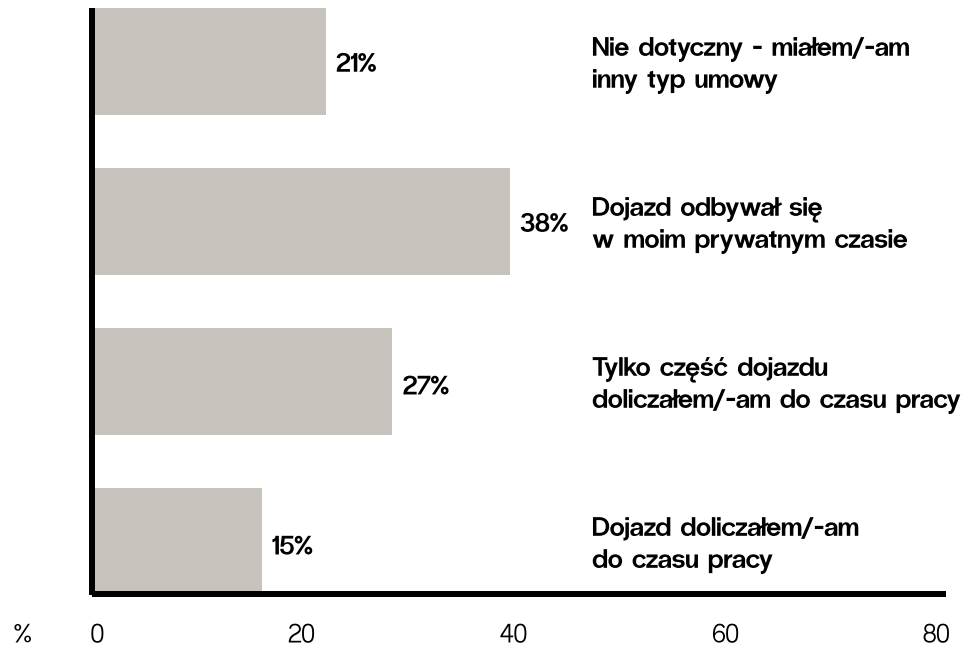
dolicza
dojazd
swojego
pracy,

czas
do
czasu

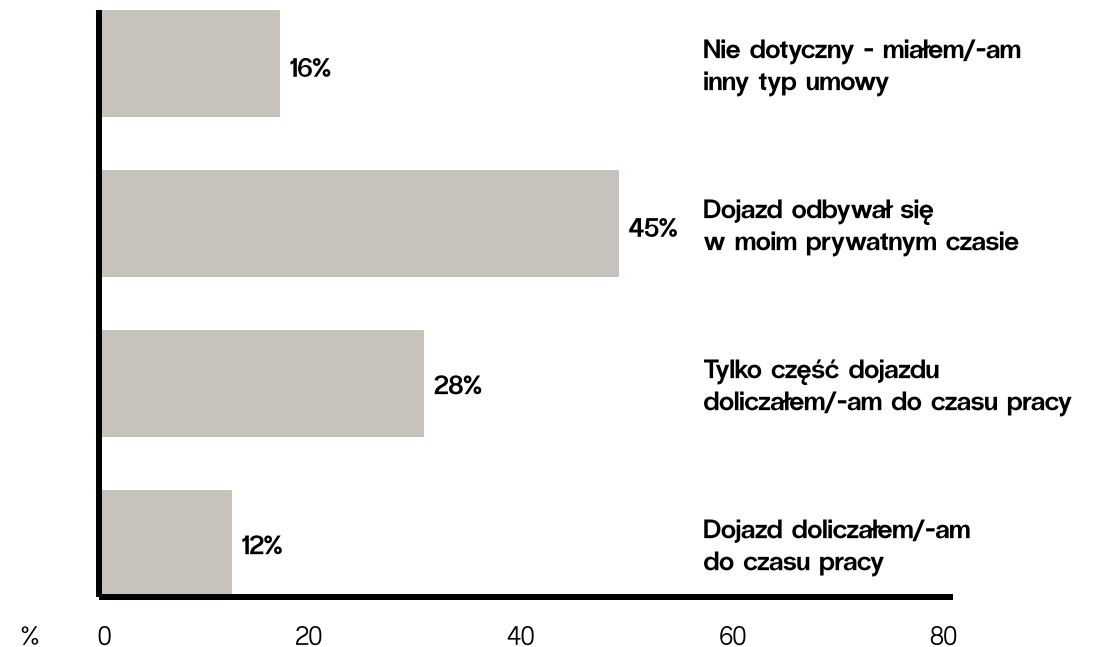
dolicza
część
potrzebnego
dojazd do czasu
pracy,

jedynie
czasu
na

nie dolicza czasu
dojazdu do czasu
pracy.

Rozkład odpowiedzi na pytanie "Jak liczyłeś/łaś swój czas pracy podczas zdjęć stacjonarnych, realizowanych poza granicami miasta?", N=146

Rozkład odpowiedzi na pytanie "Jak liczyłeś/łaś swój czas pracy podczas zdjęć stacjonarnych, realizowanych poza granicami miasta?", N=206

Wśród filmowców pracujących przy reklamach:

12%

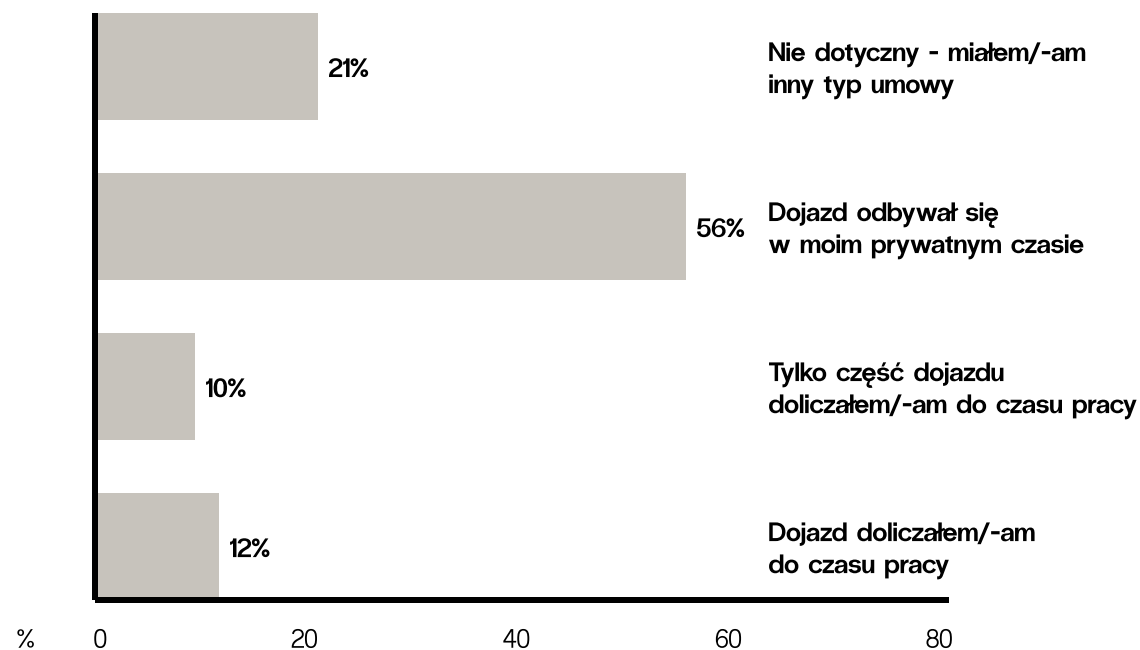
dolicza czas
dojazdu
swojego
pracy, do
czasu

10%

dolicza jedynie
część czasu
potrzebnego na
dojazd do czasu
pracy,

56%

nie dolicza czasu
dojazdu do czasu
pracy.

Rozkład odpowiedzi na pytanie "Jak liczyłeś/ś swój czas pracy podczas zdjęć stacjonarnych, realizowanych poza granicami miasta?", N=48

W każdej z opisywanych grup filmowcy mogli wskazać odpowiedź: nie dotyczy/miałem inny typ umowy.

Prace wyjazdowe, czyli takie, kiedy ekipa nocuje w hotelu zadeklarowało:

68%

filmowców
pracujących przy
produkcji filmu,

51%

filmowców
pracujących
produkcji seriali,

9%

filmowców
pracujących przy
produkcji reklam.

Wśród filmowców pracujących przy filmach:

Kolejnym aspektem, który budzi emocje, jest sposób rozliczania dojazdów podczas zdjęć wyjazdowych.

49%

liczy czas pracy
na wyjeździe od
hotelu do hotelu,

8%

dolicza jedynie
część czasu na
dojazd do czasu
pracy,

22%

nie dolicza czasu
dojazdu do czasu
pracy.

Wśród filmowców pracujących przy serialach:

58%

liczy czas pracy
na wyjeździe od
hotelu do hotelu,

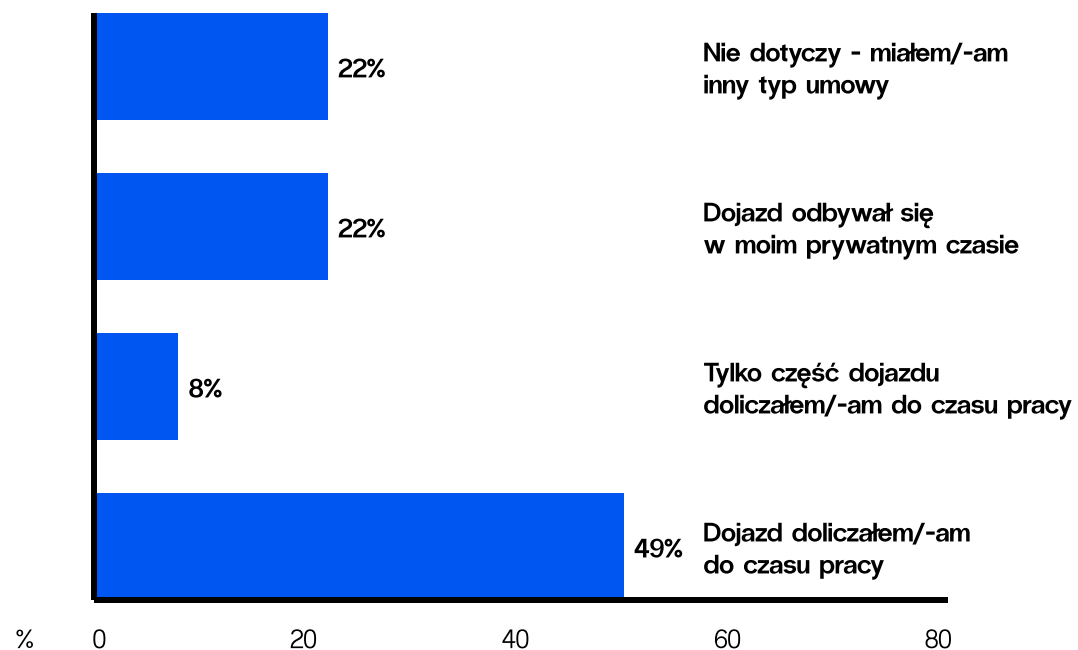
10%

dolicza jedynie
część czasu na
dojazd do czasu
pracy,

14%

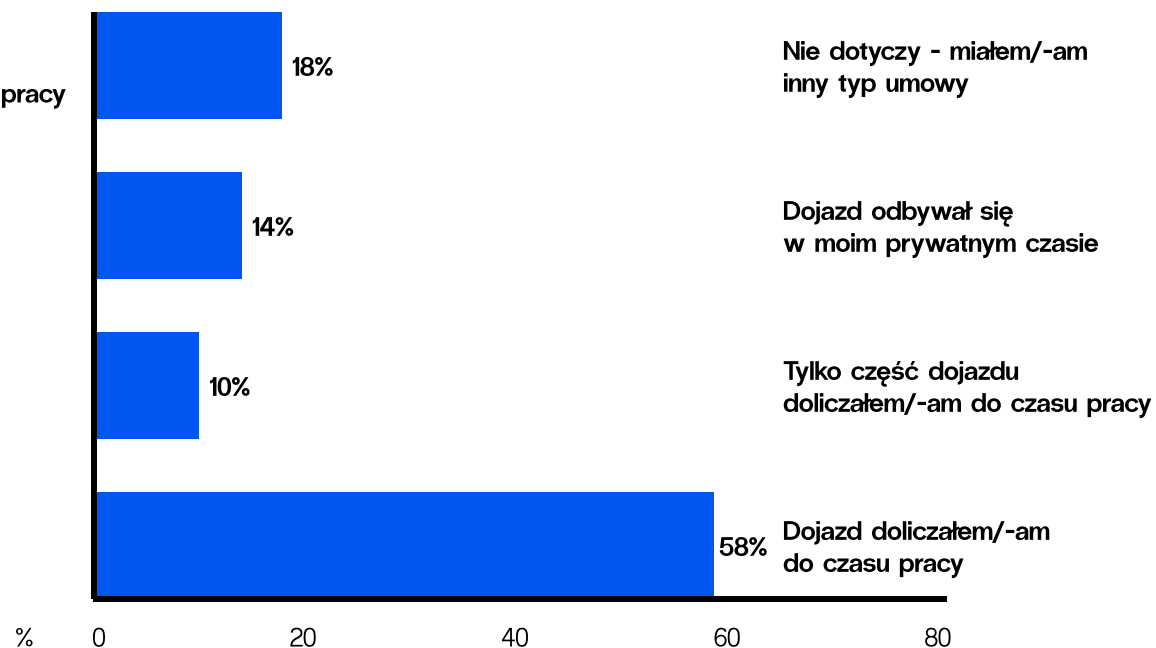
nie dolicza czasu
dojazdu do czasu
pracy.

FILM

Rozkład odpowiedzi na pytanie "Jak liczyłeś/ś swój czas pracy podczas zdjęć wyjazdowych?", N=213

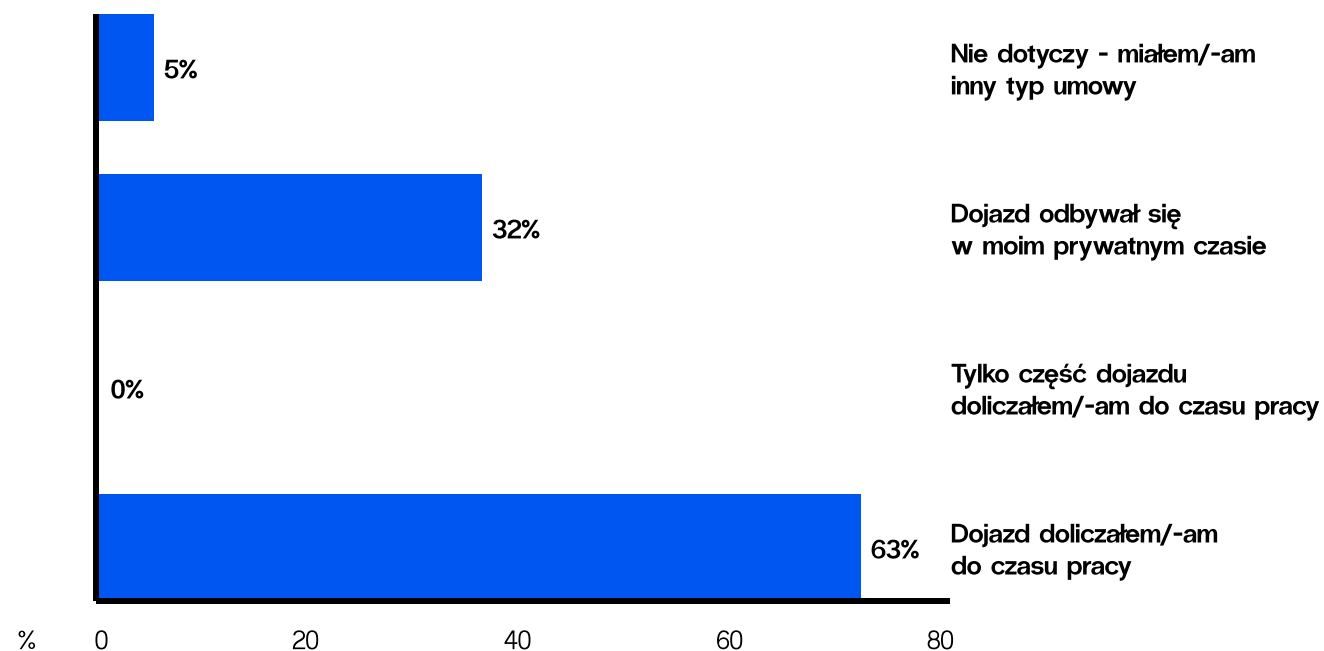
SERIAL

Rozkład odpowiedzi na pytanie "Jak liczyłeś/ś swój czas pracy podczas zdjęć wyjazdowych?", N=167

Ze względu na mały rozmiar próby badawczej w interpretacji nie uwzględnialiśmy reklamy

REKLAMA

Rozkład odpowiedzi na pytanie "Jak liczyłeś/łaś swój czas pracy podczas zdjęć wyjazdowych?", N=19

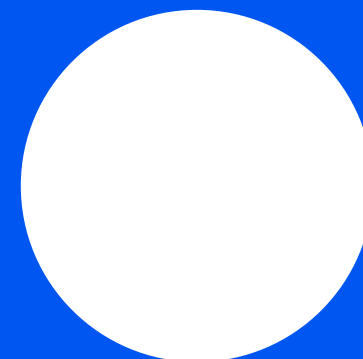
W każdej z opisywanych grup filmowcy mogli wskazać odpowiedź: nie dotyczy/ miałem inny typ umowy.

SATYSFAKCJA Z WARUNKÓW PRACY

Przedstawiona już w **KLUCZOWYCH OBSERWACJACH** średnia ocena satysfakcji z warunków pracy polskich filmowców zrzeszonych w ZZF wyniosła 2,8 punktów. Na skali, na której 1 – oznaczało niskie zadowolenie z warunków, 3 – ani niskie, ani wysokie a 5 - wysokie zadowolenie z warunków pracy,

2,8 punktu oznacza, że respondenci raczej nie są zadowoleni z warunków pracy.

W badaniach zadaliśmy również pytania otwarte o to z czego w swojej pracy filmowcy są najbardziej zadowoleni (428 komentarzy) i z czego zadowoleni są najmniej innymi słowy - co należałoby zmienić w pierwszej kolejności (301 komentarzy). Uzyskaliśmy w ten sposób 729 unikatowych komentarzy, które stanowią przekrój przez nastroje filmowców - członków ZFF. Najczęściej pojawiające się w odpowiedziach tematy wizualizuje poniższa chmura.

Brak możliwości planowania życia prywatnego

Brak przestrzegania BHP

Brak płatnych nadgodzin

Problemy z transportem/warunkami socjalnymi

Zbyt mało osób w pionie

Brak jasnych zasad/regulacji

Zaniżanie stawek

Długie dojazdy nieuwzględnione w czasie pracy

Brak dni wolnych

Dyskryminacja

Nierespektowanie Kodeksu Pracy

Nadgodziny

Brak wliczania dojazdów w czas pracy

Brak stabilności zatrudnienia

Nienormowany czas pracy
Brak czasu na życie prywatne
Brak szkoleń/rozwoju zawodowego
Brak płatności za przygotowania
Brak ubezpieczenia/ekwipunku
Zbyt mało wolnych dni w tygodniu

Niska stawka wynagrodzenia

Brak przerwy obiadowej

Długość dnia pracy

Zbyt krótki okres przygotowawczy

Problemy z terminowością płatności

Brak jasnych definicji obowiązków

Mobbing

Nieadekwatne wynagrodzenie do zakresu obowiązków

Praca w weekendy/niedziele

Brak należytego wyposażenia/waunków na planie

Niewystarczająca ilość odpoczynku

Wizualizacja kluczowych tematów w odpowiedzi na pytanie "Z czego jesteś najbardziej niezadowolony/a w pracy? Które aspekty warunków pracy warto zmienić w pierwszej kolejności?"

Jasne zasady rozliczania

Dobre relacje z producentami/kierownikami

Elastyczne godziny pracy

Transport zapewniony przez produkcję

Swoboda twórcza

Dobrze zorganizowany catering

Dobre warunki socjalne

Możliwość podróżowania

Przerwa obiadowa

Możliwość samodzielnej organizacji pracy

Atmosfera i współpraca

Dobre wyżywienia

Możliwość rozwoju

Możliwość pracy zdalnej

Transparentna komunikacja

Ciekawość wykonywanych projektów

Stabilne zatrudnienie

Pasja do wykonywanej pracy

Wynagrodzenie

Poczucie sensu pracy

Płatne dni przygotowawcze

Wyzwania

Różnorodność

Zmienny charakter pracy

Płatne nadgodziny

Dobre warunki noclegowe

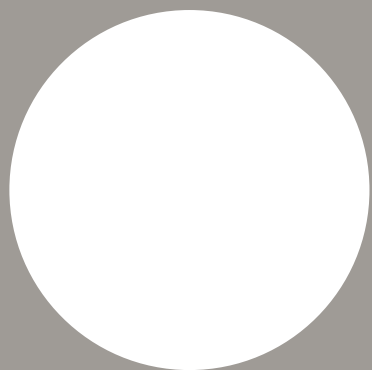
Kreatywność

Przestrzeganie norm prawnych

Przerwa 11h między zdjęciami

Nadgodziny progresywne

Wizualizacja kluczowych tematów w odpowiedzi na pytanie "Z czego jesteś najbardziej zadowolony/a w pracy? Które aspekty warunków pracy warto pozostawić bez zmian?"

SŁOWO KOŃCOWE

Przedstawione w raporcie wyniki pokazują, że każdy z aspektów warunków pracy wymaga poprawy, bo w każdym występują skrajności, które negatywnie wpływają na ogólną ocenę satysfakcji filmowców.

Podniesienie poziomu satysfakcji zawodowej to zadanie dla całej branży i częściej niż nam się wydaje, sprawa indywidualnego wyboru każdego filmowca. Niezależnie od rozwiązań systemowych, od działalności związków zawodowych, stowarzyszeń i fundacji, każda podpisana umowa reguluje warunki pracy, na które się zgadzamy.

Dziękujemy wszystkim filmowcom, którzy wzięli udział w badaniu, wasze zaangażowanie pomaga zmieniać warunki naszej pracy na lepsze.

Do zobaczenia na planie.

ZAŁĄCZNIKI

Zawody i grupy zawodowe

ZAWÓD

Mistrz oświetlenia / oświetlacz
Scenograf
Rekwizytor
Rekwizytor planowy / Scenograf planowy
Kostiumy
Charakteryzacja
Departament kamerowy (w tym Asystent kamery, DIT, Data Wrangler, Focus Puller)
Operator kamery
Grip
Continuity / Script Supervisor
II reżyserzy
Asystent reżysera
Dźwięk
Biuro produkcji (w tym II-kierownicy produkcji, koordynator produkcji, asystent produkcji)
Kierownik produkcji
II - reżyser (biurowy)
Kierownik ds. lokacji
Inne
Fotosy
Kaskader Filmowy
Scenarzysta
Kaskader Filmowy - Koordynator
Reżyser
Operator (autor zdjęć)
Kierownik planu
Dyżur
Reżyser obsady
Operator zdjęć specjalnych (w tym steadicam, dron, U-krane, zdjęcia podwodne)

GRUPA ZAWODOWA

Światło
Scenografia
Scenografia
Scenografia
Kostiumy i charakteryzacja
Kostiumy i charakteryzacja
Kamera, grip, szwenkierzy
Kamera, grip, szwenkierzy
Kamera, grip, szwenkierzy
II reżyserzy planowy, Script, Asystent reżysera
II reżyserzy planowy, Script, Asystent reżysera
II reżyserzy planowy, Script, Asystent reżysera
Dźwięk
Biuro produkcji
Biuro produkcji
Biuro produkcji
Biuro produkcji

Zawody biorące udział w likwidacjach:
Scenograf, Mistrz oświetlenia / Oświetlacz,
Kostiumy, Charakteryzacja, Rekwizytor,
Rekwizytor planowy / Scenograf planowy,
Kierownik planu, Grip, Kierownik ds. lokacji,
Dyżur (N=250)

ŹRÓDŁA

1. Comprehensive Agreement for the Feature Film, both TV & Cinema and Television Drama Industry in Ireland 26th August 2010
2. Dyrektywa 2003/88/WE PE i RE z dnia 4 listopada 2003 r. dotycząca niektórych aspektów organizacji czasu pracy
3. Pact BECTU Agreement -Terms and Conditions for Engaging Crew on Scripted TV - 1 January 2023
4. Polacy pracują więcej godzin niż Europejczycy. Wciąż nie nauczyliśmy się utrzymywać work-life balance” Fakty po Południu 5 maja 2024, Stefania Kulik
5. State of Play 2021: Management practices in UK unscripted television. Bournemouth University
6. Demanding Dignity Behind The Scenes - Ending Long Hours Culture in The Global Film and Tv Industry - UNI Global Union November 2021
7. The Blue Book - Screen Industry Guild Aotearoa New Zealand Incorporated - September 2017 Edition
8. The impact of overtime and long work hours on occupational injuries and illnesses: new evidence from the United States. A E Dembe, J B Erickson, R G Delbos, S M Banks Occup Environ Med 2005;62:588–597
9. Ustawa z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy
10. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy.
11. Wyniki badania wybranych aspektów sytuacji na rynku pracy w branży audiowizualnej – ZZP, czerwiec 2024 roku.

**BADANIA WARUNKÓW PRACY POLSKICH FILMOWCÓW ZRZESZONYCH
W ZWIĄZKU ZAWODOWYM FILMOWCÓW 2023-2024**

ZWIĄZEK ZAWODOWY FILMOWCÓW
Chełmska 21 bud. 3 pokój 19
00-724 Warszawa
POLSKA
www.filmowcy.art
biuro@filmowcy.art

Przeprowadzenie i opracowanie wyników badań: GOODYLABS
Andrzeja Struga 78
90-557 Łódź
POLSKA
www.goodylabs.com
goodies-eu@goodylabs.com

Projekt współfinansowany ze środków PISF
Leona Kruczkowskiego 2
00-412 Warszawa
POLSKA
www.pisf.pl
pisf@pisf.pl

Oprawa graficzna:
Sonia Kaźmierczak